

ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

นางปิยะตา ทองประสิทธิ์

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2551

**The Needs for Media Center of Primary School Teachers in Songkla
Educational Service Area 3**

Mrs.Piyata Thongprasit

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Technology and Communications

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2008

ชื่อการศึกษา **ค้นคว้าอิสระ** ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่
การศึกษาสงขลา เขต 3

ผู้ศึกษา นางปิยะดา ทองประสิทธิ์ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีและสื่อสาร
การศึกษา) อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ปีการศึกษา 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอน
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูสอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 322 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น โดยใช้
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม
การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ครูสอนระดับประถมศึกษาระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษา
สงขลา เขต 3 มีความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาโดยภาพรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านทั้ง 8
ด้าน พบว่า (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษาควรเน้นการจัดหาสื่อเสียง (2) ด้านการบริการผลิตสื่อ
การสอนควรเน้นการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน (3) ด้านการ
ให้บริการวิชาการควรเน้นการจัดฝึกอบรมการใช้งานสื่อการสอน (4) ด้านการให้บริการคำแนะนำ
ปรึกษาควรเน้นด้านการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน
ควรเน้นการชี้แจงเกี่ยวกับวิธีการยืม / จองสื่อการสอน (6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่ง
อำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษาควรกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนที่ชัดเจน
(7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอนควรมีการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่
ชัดเจน และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอนควรมหาทางแก้ไขปัญหาและอุปสรรค
ด้านการใช้สื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

คำสำคัญ ศูนย์สื่อการศึกษา ครูสอนระดับประถมศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือได้ด้วยความกรุณาจาก อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ ประธานที่ปรึกษางานวิจัยค้นคว้าอิสระ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือเป็นอย่างดีตลอดมา

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ที่ได้สละเวลาตรวจสอบและให้คำวิจารณ์เกี่ยวกับเครื่องมือในการวิจัยรวมทั้งขอขอบพระคุณคุณครูในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ทุกท่านที่ได้กรุณาตอบแบบสอบถาม จนทำให้ผู้วิจัยได้มีข้อมูลที่ได้ประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย

ประโยชน์อันพึงได้ต่อการวิจัยเล่ม ผู้วิจัยขอขอบเป็นเครื่องบูชาคุณพระรัตนตรัย บิดา มารดา ครูบาอาจารย์และผู้มีพระคุณทั้งหลาย ตลอดจนถึงครอบครัวของข้าพเจ้าที่มีส่วนต่อความสำเร็จของการศึกษาในครั้งนี้

ปิยะดา ทองประสิทธิ์

กรกฎาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
ศูนย์สื่อการศึกษา	10
แนวคิดเรื่องความต้องการ	31
ครูและการเรียนรู้ของนักเรียน	33
ระบบกระบวนการเรียนการสอนของครูประถมสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาสงขลา เขต 3	36
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	51
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	51
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	51
การเก็บรวบรวมข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	56
สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	56
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา	58

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	65
สรุปการวิจัย	65
อภิปรายผล	69
ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	79
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบ	80
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
ประวัติผู้ศึกษา	97

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวน และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	53
ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา โดยภาพรวมและ รายด้าน	55
ตารางที่ 4.3 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา	56
ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.5 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	57
ตารางที่ 4.6 ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	58
ตารางที่ 4.7 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน	58
ตารางที่ 4.8 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ของศูนย์สื่อการศึกษา	59
ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา	60
ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน	60

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 สภาพที่พึงประสงค์

ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในทุกด้าน ๆ ไม่ว่าจะเป็น ด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้าน วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการสื่อสาร ดังนั้นการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการที่มีส่วนสำคัญในการ พัฒนาคนและสังคม ให้มีคุณภาพจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อ สร้างคนและผู้นำที่มีคุณภาพตลอดจนสามารถสนองตอบต่อความต้องการด้านต่าง ๆ ของประเทศ ได้อย่างเหมาะสมในอนาคต ดังนั้นภาระหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งของสำนักงานเขตพื้นที่และ สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการก็คือ การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้อง กับสภาพความต้องการของสังคมปัจจุบันและอนาคต ซึ่งต้องมีการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ที่ เหมาะสม มีการนำสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริม การดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการแหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมี ประสิทธิภาพ นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษายังมีภารกิจต้องส่งเสริมและ พัฒนาองค์กร และบุคลากรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสื่อและจัดกระบวนการเรียนรู้ตามที่ กำหนดไว้ในมาตรา 64 รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการผลิตและพัฒนาแบบเรียน ตำรา หนังสือทางวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์อื่น วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่น โดยเร่งรัดพัฒนา จิตความสามารถในการผลิต จัดให้มีเงินสนับสนุนการผลิตและมีการให้แรงจูงใจแก่ผู้ผลิต และ พัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ทั้งนี้โดยเปิดให้มีการแข่งขันโดยเสรีอย่างเป็นธรรม และมาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพ และ ประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาการเรียนการสอนในปัจจุบันนั้น ปัญหาอย่างหนึ่งในการสอนก็คือ แนวทางการตัดสินใจจัดดำเนินการให้ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมขึ้นตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งการสอนโดยทั่วไป ครูมักมีบทบาทในการจัดประสบการณ์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเนื้อหาสาระ หรือทักษะและมีบทบาทในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนการสอน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตัวผู้เรียนแต่ละคนด้วยว่า ผู้เรียนมีความต้องการอย่างไร ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ การจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเพื่อการเรียนการสอนจึงมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพื่อสร้างบรรยากาศและแรงจูงใจให้ผู้เรียนให้เกิดความอยากเรียนรู้และเพื่อเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของผู้เรียนได้ตามจุดมุ่งหมาย สภาพแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ทั้งหมดที่จัดขึ้นมาเพื่อการเรียนการสอนนั้น ก็คือ การเรียนการสอนนั่นเอง

โดยเฉพาะการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา จะเห็นว่าผู้เรียนในวัยประถมจะมีลักษณะแห่งวัยที่แตกต่างจากวัยอนุบาล จะรับรู้เรื่องความเป็นจริงต่างๆของโลกได้มากขึ้น สนใจเรื่องสัญลักษณ์ต่างๆ ให้ความสนใจกับการรับรู้ข้อเท็จจริงของสิ่งแวดล้อมรอบตัว มีสมาธิในการจดจ่อกับเรื่องหนึ่งๆ ได้ยาวนานมากขึ้น ต้องการการยอมรับจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะเพื่อน กิจกรรมการเรียนการสอนของฝ่ายประถมจึงเน้นเรื่องของการทำกิจกรรมกลุ่มที่มากขึ้น การเรียนการสอนที่เป็นศาสตร์วิชาต่างๆอย่างชัดเจน ทั้งภาษาไทย คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และวิชาบูรณาการที่ผู้เรียน จะได้เรียนรู้เรื่องการเชื่อมโยงความคิด ความรู้ ในสิ่งที่ตนเองเรียนกับการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนการสรุปองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นจากการนำไปใช้นั้นออกมาเป็นความรู้ของตนเอง ควบคู่ไปกับวิชาพิเศษที่เน้นให้ผู้เรียน ได้แสดงความถนัดของตนเองผ่านการทำกิจกรรมทั้งในวิชาดนตรีและการเคลื่อนไหว ศิลปะ พลศึกษา และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ได้แก่ ลูกเสือ เนตรนารี เนะแนว ชมรมพหุปัญญา โครงการริโซเคิล ฯลฯ โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานการใช้กระบวนการเรียนรู้ตามหลักพัฒนาการทางสมอง(Brain Based Learning) และพหุปัญญา (Multiple Intelligence) ทักษะชีวิต และการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม เป็นหลัก อันจะนำไปสู่การเห็นคุณค่าของศาสตร์วิชา ทั้ง 8 สาระ ที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่แต่ละวิชาตั้งเป้าหมาย และท้ายสุดคือการเชื่อมโยงไปสู่การเห็นคุณค่าในตนเอง และการเห็นคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว

สรุปได้ว่า สื่อการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ทางโรงเรียนจะต้องดำเนินการเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุตามจุดหมายของหลักสูตร สื่อจึงเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก เพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์ กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาศักยภาพทางการคิดให้ผู้เรียนกลายเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนสร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมให้แก่ผู้เรียน ผู้วิจัยเชื่อมั่นว่าหากสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาดำเนินงานตามภารกิจดังกล่าวอย่างครบถ้วนจะส่งผลให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคตต่อไป

1.2 สภาพการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน

ปัจจุบันวิทยาการต่างๆ ได้เจริญก้าวหน้าอย่างมาก การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีเป็นไปอย่างรวดเร็ว คอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทในด้านต่างๆ มากขึ้น เครื่องคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งประดิษฐ์มหัศจรรย์ที่มนุษย์คิดค้นขึ้นมา เป็นสมองกลอิเล็กทรอนิกส์ ที่สามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพสูง สามารถทำงานแทนมนุษย์ซึ่งอาจใช้เวลาทำเป็นสัปดาห์ให้เสร็จสิ้นเพียงวินาที คอมพิวเตอร์จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในทุกๆ ด้าน เช่น ด้านอุตสาหกรรม จะมีประโยชน์ในด้านการควบคุมการทำงานของเครื่องจักร โดยอัตโนมัติ ช่วยในการผลิตและตรวจสอบผลิตภัณฑ์ ช่วยควบคุมกระแสไฟฟ้าให้อยู่ในอัตราที่เหมาะสม ด้านวิทยาศาสตร์จะช่วยให้การทดลอง และช่วยในการหาค่าที่ยุ่ยากซับซ้อนมากๆ ส่วนทางด้านการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญช่วยในการวิจัย การเรียนการสอน และการฝึกทักษะต่างๆ

ในปัจจุบันประเทศไทยได้มีการนำเทคโนโลยีสื่อการสอนมาประยุกต์ใช้ในการศึกษา โดยเฉพาะการนำมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งตัวเทคโนโลยีสื่อการสอนจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ และความสามารถในการเรียนการสอนได้ (สันติ วิจิตรขณาตัญญ์ 2546:41) การนำเทคโนโลยีสื่อการสอนมาใช้ในการเรียนการสอนของครูในปัจจุบันนั้น เป็นการดำเนินการเพื่อตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา(e-Education) ของรัฐบาล โดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาและเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ในทุกกระดับของประเทศที่มียุทธศาสตร์หลักคือ การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน การใช้เทคโนโลยีสื่อการสอนเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการและการบริการทางการศึกษา การพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเร่งรัดให้มีการผลิตและพัฒนาบุคลากร และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เพื่อรองรับการพัฒนาสู่การเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ ตลอดจนการนำไปสู่สังคมของการศึกษาตลอดชีวิต (Lifelong Education) (มนตรี ควงจิโน 2546:286-288) ซึ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ในปัจจุบันนั้น มุ่งการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคทฤษฎีเป็นหลักซึ่งส่วนใหญ่มีการใช้สื่อการสอนประกอบ เช่น เอกสารประกอบการสอน ตำรา วารสาร จุลสาร แผ่นพับ โทททัศน์ คอมพิวเตอร์ สื่อของจริง เป็นต้น สื่อการสอนที่ครูผลิตเองยังมีน้อย ขาดการใช้สื่อประกอบการสอนที่ทันสมัยและหลากหลายเท่าที่ควรเป็นผลทำให้กิจกรรมการเรียนการสอนเกิดความน่าเบื่อหน่าย และไม่บรรลุผลเท่าที่ควร

เนื่องจากปัจจุบันครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ยังประสบปัญหาทางการใช้สื่อการสอนและปริมาณของสื่อมีไม่เพียงพอกับความต้องการ ไม่มีงบประมาณรองรับ ขาดสื่อช่วยเสริมการปฏิบัติ ปัญหาการพัฒนาครู ขาดแผนการพัฒนาครูหรือส่งเสริมครูในการพัฒนาความสามารถที่จะนำสื่อการสอนมาช่วยในการศึกษา ขาดองค์รกลางที่จะประสานงาน ครูไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีสื่อการสอนที่ทันสมัยและขาดแรงจูงใจที่จะพัฒนาทักษะทางเทคโนโลยี ตลอดจนปัญหาทางนโยบาย ขาดนโยบายและการวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนจากภาครัฐ ขาดการจัดทรัพยากรส่งเสริม การจัดหา การวิจัยนำทางมีน้อย (<http://www.sk3.go.th>)

1.3 สภาพปัญหาที่เกิดขึ้น

สภาพปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 มีดังต่อไปนี้

- 1) ครูขาดความรู้และทักษะในการใช้และการผลิตสื่อการสอน เนื่องจากครูส่วนใหญ่ยังขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้และการผลิตสื่อการสอน ขาดการศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล เพราะไม่มีเวลา
- 2) ครูขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน เพราะตัวครูค่อนข้างมีความวิตกกังวลกับการใช้สื่อการสอน เนื่องจากขาดทักษะความชำนาญ
- 3) สื่อการสอนมีไม่เพียงพอกับความต้องการใช้ของครู เนื่องจากมีงบประมาณน้อยในการจัดซื้อจัดหา
- 4) ขาดเวลาและบุคลากรในการผลิตสื่อ เนื่องจากส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาเป็นบุคลากรครูซึ่งมีภาระหน้าที่ในการสอนรวมถึงภาระงานที่ได้รับมอบหมายนอกเหนือจากงานสอน ทำให้ไม่มีเวลาในการผลิตสื่อ และยังขาดบุคลากรที่ทำงานด้านนี้โดยเฉพาะ
- 5) ขาดแผนการพัฒนาครูหรือส่งเสริมครูในการพัฒนาความสามารถที่จะนำสื่อการสอนมาช่วยในการสอน เช่น การจัดการฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้เรื่องการใช้สื่อการสอนอย่างต่อเนื่อง
- 6) ขาดนโยบายและการวางแผนปฏิบัติที่ชัดเจนจากภาครัฐ ขาดการจัดทรัพยากรส่งเสริม การจัดหา และขาดการวิจัยนำทางที่ชัดเจน

สรุปได้ว่า สภาพปัญหาในการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ส่วนใหญ่เป็นการขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อของครู ไม่มีเวลาศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เช่น การเข้าฝึกอบรมสัมมนา เป็นต้น

1.4 ความพยายามในการแก้ปัญหา

จากสภาพปัญหาการใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ข้างต้น ทำให้ทราบว่ามีปัญหาหรือประเด็นใดบ้างที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ต้องเร่งดำเนินการแก้ปัญหา เพื่อให้การใช้สื่อการสอนของครูระดับประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพทั้งผู้สอน ผู้เรียน ตลอดจนสถาบันการศึกษา ซึ่งความพยายามหรือแนวทางในการแก้ปัญหามีดังนี้

1) ให้ครูได้เข้ารับการจัดฝึกอบรมสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้รวมถึงการเพิ่มพูนทักษะเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน เพื่อให้ครูมีการใช้สื่อหรือผลิตสื่อได้ดียิ่งขึ้น

2) ส่งครูไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีศูนย์สื่อการศึกษา ซึ่งจะเป็นแรงกระตุ้นและสนับสนุนให้เกิดกำลังใจ

3) จัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ด้านการผลิต การบริการ การใช้ และการติดตามผล ตลอดจนร่วมแก้ไขปัญหากับทางโรงเรียน

4) ประสานงานกับทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดในการสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่างๆ

5) บริการข่าวสารด้านสื่อแก่โรงเรียนในกลุ่ม

6) ประสานงานกับสถาบันการศึกษาอื่นๆ เพื่อช่วยเหลือ ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน

อีกทั้งทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ยังได้มีการวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการแก้ไขปัญหาดังกล่าว อาทิเช่น การศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการผลิต และการใช้สื่อของครูระดับประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ที่พบว่า มีปัญหามากก็คือ ขาดผู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนเพราะมีชั่วโมงสอนมาก ยังขาดงบประมาณในด้านการจัดหาและผลิตสื่อการสอน และได้มีการศึกษาปัญหาและความต้องการใช้สื่อการสอนของครูในโรงเรียนระดับประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 พบว่า โรงเรียนขนาดกลางและเล็กมีปัญหาในด้านการขาดเครื่องอำนวยความสะดวกในการใช้สื่อการสอน แต่โรงเรียนขนาดใหญ่ไม่มีปัญหา ซึ่งความพยายามและแนวทางการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาคือจะประสบความสำเร็จลุล่วงได้นั้นต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

1.5 แนวทางที่ผู้วิจัยจะดำเนินการแก้ปัญหา

ในระยะหลังมานี้มีแนวโน้มว่าครูอาจารย์ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาให้ความสนใจที่จะพัฒนาการสอนของตนเองให้ดีขึ้น โดยเฉพาะการใช้สื่อการสอนชนิดต่างๆ แต่ไม่สามารถใช้ได้อย่างคุ้มค่าเพราะขาดการวางแผนและประสานงานร่วมกัน (เทียน ทองแก้ว 2528:14-19) จากข้อมูลสภาพปัญหา และความพยายามในการแก้ปัญหาที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาวิจัยเพื่อจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาข้างต้น โดยการดำเนินการก่อนที่จะจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นนั้นต้องมีการสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหา ความต้องการ เพื่อต้องการทราบว่าปัญหาใดบ้างที่ต้องการแก้ไขเร่งด่วนและปัญหาใดรองๆ ลงไป จากนั้นต้องมีการเผยแพร่แนวคิดชี้ให้เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาไปยังบุคคลที่เล็งเห็นความสำคัญเพื่อขอกำลังสนับสนุน จัดให้มีการประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อเป็นการระดมความคิดและให้สมาชิกมีส่วนร่วม จากนั้นเป็นการไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่มีศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อให้เข้าใจงานดีขึ้น และจะสามารถเปรียบเทียบสภาพของตนกับของผู้อื่นเพื่อให้เกิดพลังในการทำงาน ต่อไปเป็นการวางแผนโครงการกับกลุ่มครูภายในโรงเรียนเพื่อวางแผนโครงการร่วมกัน และมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเพื่อขอความช่วยเหลือและสนับสนุน สุดท้ายดำเนินงานตามโครงการ โดยจะมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นระยะๆ เพื่อการปรับปรุงแก้ไขและประเมินผลต่อไป

ดังนั้นแนวทางการวิจัยที่จะเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการสอนจึงเป็นการดำเนินการที่เพื่อจะได้รับข้อมูลมาเพื่อใช้สำหรับการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

- 2.2.1 เพื่อศึกษาความต้องการประเภทของสื่อการศึกษา
- 2.2.2 เพื่อศึกษาความต้องการการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา
- 2.2.3 เพื่อศึกษาความต้องการการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา
- 2.2.4 เพื่อศึกษาความต้องการการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

2.2.5 เพื่อศึกษาความต้องการด้านระเบียบการขิมสื่อการสอน

2.2.6 เพื่อศึกษาความต้องการมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

2.2.7 เพื่อศึกษาความต้องการการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

2.2.8 เพื่อศึกษาความต้องการการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในโรงเรียนประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2552 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 1,662 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 แบ่งตามโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง เล็ก ทั้งหมด 195 โรงเรียน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามตาราง Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 322 คน

3.3 เนื้อหาสาระในการวิจัย

การศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาในครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยโดยใช้แนวคิดในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาซึ่งได้มาจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องครอบคลุม(1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (4) ด้านการบริการให้คำแนะนำปรึกษาปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ด้านระเบียบการขิมสื่อการสอน (6) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน

3.4 เครื่องมือการวิจัย

แบบสอบถามความคิดเห็นของครูด้านความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

3.5 ระยะเวลาในการวิจัย

เดือนมกราคม 2552 ถึงเดือน กรกฎาคม 2552

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 ศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ศูนย์บริการในการดำเนินงาน โสตทัศนวัสดุ โสตทัศนอุปกรณ์ เทคโนโลยีนวัตกรรมการศึกษาต่างๆ โดยเฉพาะ โดยมีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ มีการให้บริการสื่อการสอน การจัดเก็บ บำรุง รักษาซ่อมแซมเครื่องมือสื่อการสอน ซึ่งทำหน้าที่ให้บริการด้านการผลิต จัดหา การบริการวิชาการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับวิธีการผลิตสื่อการสอน การใช้สื่อสอนประเภทต่างๆ การเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบต่างๆ เป็นต้น

4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา หมายถึง ระดับความคิดเห็นของครูสอนระดับ ประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ที่มีต่อความต้องการด้านประเภทของ สื่อการศึกษา ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านการให้บริการวิชาการของ ศูนย์สื่อการศึกษา ด้านการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านระเบียบ การยืมสื่อการสอน ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา และด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน เพื่อให้ บริการกับครูระดับประถมศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา เขต 3

4.3 โรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 หมายถึง โรงเรียนของรัฐที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ในระดับช่วงชั้นที่ 1 และระดับช่วงชั้นที่ 2 โดยไม่รวมถึงโรงเรียนในสังกัดขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ได้ ทำการศึกษาเพียงระดับช่วงชั้นที่ 1 และระดับช่วงชั้นที่ 2 เท่านั้น

4.4 ระดับช่วงชั้นที่ 1 และระดับช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาตาม หลักการ ที่กำหนดจากกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้คือ ระดับช่วงชั้นที่ 1 หมายถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และระดับช่วงชั้นที่ 2 หมายถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

4.5 ครูระดับประถมศึกษา หมายถึง ครูนักเรียนในระดับประถมศึกษา ซึ่งรวมทั้ง ข้าราชการครู พนักงานราชการ และครูอัตราจ้างสอน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยสอนในในระดับช่วงชั้นที่ 1 และระดับ ช่วงชั้นที่ 2 ที่ปฏิบัติหน้าที่สอนในปีการศึกษา 2552

4.6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 หมายถึง หน่วยงานที่รับผิดชอบ โรงเรียนครอบคลุมพื้นที่ 5 อำเภอ ในจังหวัดสงขลาได้แก่ อำเภอนะบะ อำเภอเทพา อำเภอนาทวี อำเภอสะบ้าย้อย และอำเภอสะเดา มีโรงเรียนระดับประถมศึกษา ทั้งหมด 195 โรงเรียน โรงเรียน ขนาดใหญ่ 8 โรงเรียน ขนาดกลาง 133 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก 54 โรงเรียน

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ได้ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ของครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 เพื่อนำไปใช้ในการวางแผน สนับสนุน และส่งเสริมให้เกิดการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ได้อย่างแท้จริง

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่มีอยู่ภายในประเทศและต่างประเทศ เพื่อนำเสนอเป็นความรู้พื้นฐานสำหรับการทำวิจัยและผู้ที่ต้องการศึกษาต่อไปตามลำดับดังนี้

1. ศูนย์สื่อการศึกษา
2. แนวคิดเรื่องความต้องการ
3. ครูและการเรียนรู้ของนักเรียน
4. ระบบกระบวนการเรียนการสอนของครูประถมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา

เขต 3

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ศูนย์สื่อการศึกษา

ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนการเรียนการสอนซึ่งมีการดำเนินการได้หลายลักษณะและมีชื่อเรียกต่างกัน เช่น

ศูนย์สื่อการศึกษา (Educational Media Center)

ศูนย์บริการสื่อ (Instructional Media Center)

ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Materials Center)

ศูนย์ทรัพยากรการเรียนรู้ (Learning Resources Center)

ศูนย์สื่อ (Media Center)

ศูนย์เทคโนโลยีทางการสอน (Instructional Technology Center)

ศูนย์รวมวัสดุการเรียนรู้ (Comprehensive Learning Resources Center)

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา (Center for Educational Technology)

ศูนย์วิทยบริการ (Resource Center)

ฯลฯ

ศูนย์สื่อการศึกษาเหล่านี้มีหลักการดำเนินการที่คล้ายคลึงกัน คือ การสนับสนุนการเรียนการสอนให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่จะแตกต่างกันที่รายละเอียดของแต่ละศูนย์สื่อการศึกษาที่มีวิธีการดำเนินงานเป็นไปตามสภาพความพร้อม สภาพแวดล้อมของสถานศึกษาและเป้าหมายการดำเนินงานเป็นของแต่ละหน่วยงานซึ่งบางศูนย์สื่อการศึกษาอาจรวมอยู่กับหอสมุดของสถาบันการศึกษาให้บริการทั้งสิ่งพิมพ์และไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (โสตทัศนูปกรณ์) แล้วเรียกชื่อส่วนที่รับผิดชอบบริการด้านโสตทัศนูปกรณ์ว่าศูนย์โสตทัศนศึกษา หน่วยโสตทัศนศึกษา ศูนย์โสตทัศนูปกรณ์หรือเรียกชื่อเป็นอย่างอื่นก็ได้โดยมีการบริหารจัดการและมีระบบการจัดการในลักษณะที่เป็นหน่วยงานเดียวกันแต่แยกภารกิจ ซึ่งบางศูนย์ฯจะแยกเป็นเอกเทศหมายความว่าแยกหน่วยงานที่รับผิดชอบบริการสิ่งพิมพ์กับหน่วยงานที่บริการทางโสตทัศนูปกรณ์ออกจากกันโดยที่บุคคลและภารกิจก็แยกออกจากกันเป็นเอกเทศ โดยอาจมีชื่อเรียกเป็นอย่างอื่นก็ได้ซึ่งผู้บริหารภายในศูนย์สื่อการศึกษาขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับสูงของสถานศึกษาหรือขึ้นตรงต่อผู้บริหารระดับรองแล้วแต่กรณี

โดยสรุป คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องมีการใช้แตกต่างกันไปทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความต้องการขององค์กรหรือหน่วยงานหรือสถาบันที่จะเลือกใช้ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในแต่ละแห่งแต่ในที่นี้ผู้วิจัยจะใช้คำว่า “ศูนย์สื่อการศึกษา”

1.1 ความหมายของศูนย์สื่อการศึกษา

คำว่า “ศูนย์สื่อการศึกษา” แม้จะเรียกแตกต่างกันไปจากศัพท์ข้างต้นบ้าง แต่เนื้อหาของความหมายที่แท้จริงจะคล้ายคลึงกัน ซึ่งความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาได้มีผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาได้ให้ความหมายของศูนย์ฯไว้หลายลักษณะด้วยกัน ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523: 260) ได้กล่าวไว้ในเอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาว่า “ ศูนย์สื่อการศึกษา” (Educational Media Center) เป็นคำใหม่สำหรับวงการศึกษ ด้วยแต่เดิมใช้ชื่ออย่างอื่นเป็นศูนย์โสตทัศนศึกษาบ้างหรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาบ้าง หมายถึงองค์กรที่มีลักษณะเดียวกัน คือ เป็นหน่วยงานวางแผนผลิต และบริการสื่อการศึกษาให้แก่หน่วยงานการศึกษา และบุคลากรในระดับ และระบบการศึกษาต่างๆ ศูนย์สื่อการศึกษานี้แต่เดิมทำหน้าที่เพียงการให้บริการเท่านั้น อาจมีขนาดเล็กเพียงห้องเก็บอุปกรณ์และวัสดุการศึกษาที่สถาบันการศึกษาจัดหาซื้อหรือครูผู้สอนจัดทำขึ้นแล้วนำมาเก็บรวบรวมไว้ให้ แต่บางสถาบันอาจขยายงานของศูนย์ฯให้ใหญ่โต มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการจัดหา และผลิตสื่อการศึกษา บริการผู้ใช้ก็ได้”

สราวุธ ศิริสุขประเสริฐ (2531:10) สรุปความหมายของศูนย์สื่อการศึกษาหรือศูนย์โสตทัศนศึกษาว่า เป็นแหล่งกลางที่ทำหน้าที่เก็บรวบรวม และให้บริการสื่อการสอน ให้ข้อเสนอแนะ คำปรึกษา และแนะนำเกี่ยวกับสื่อการสอนเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพ

เดอร์ ไคเฟอร์ (1965: 106-107) ได้กล่าวว่า “เป็นแหล่งที่เก็บรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ อย่างมีระบบ เพื่อบริการให้แก่ อาจารย์ผู้สอน ทำการแจกจ่าย ให้ยืมดูแลรักษาและซ่อมแซม จัดทำดัชนี ให้ความสะดวกแก่คณะกรรมการในการตรวจพิจารณาวัสดุอุปกรณ์ก่อนการสั่งซื้อ นอกจากนี้ควรจะเป็นที่ซึ่งอาจารย์ศึกษานิเทศน์และผู้บริหารต่างๆมาร่วมปรึกษาหารือ และรับบริการจากศูนย์สื่อการศึกษาร่วมกัน”

เพอร์วิส (1969: 33) ได้ให้กรอบความคิดว่า “นอกจากจะเป็นศูนย์ที่เก็บวัสดุอุปกรณ์ทางการสอนแล้ว ยังเป็นหน่วยงานบริการในการประชุมอบรมและฝึกงานทางโสตทัศนศึกษา ตลอดจนเป็นหน่วยงานให้คำปรึกษาแนะนำและให้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวกับ โสตทัศนศึกษา”

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษา คือ หน่วยงานที่ให้บริการอย่างหนึ่งหรือเป็นแหล่งกลาง เพื่อจัดประสบการณ์การเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เกี่ยวกับประเภทของสื่อการสอน การผลิตสื่อการสอน การบริการวิชาการ การให้คำแนะนำและปรึกษา การยืมสื่อการสอน การจัดหาสื่อ และสิ่งอำนวยความสะดวก การเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการสอน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

1.2 ความสำคัญในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา

กระบวนการการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของผู้เรียนและการจัดกระบวนการการสอนของครูจะไม่บังเกิดผลถ้าปราศจากแหล่งความรู้ในทางการศึกษา ดังนั้นศูนย์สื่อการศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญช่วยให้ครูผู้สอนและผู้เรียนดำเนินกิจกรรมทางการศึกษาได้มีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่สำคัญมีดังนี้

1. เป็นแหล่งบริการและอำนวยความสะดวกในด้านการผลิตสื่อสำหรับผู้สอนและผู้เรียน
2. ให้คำแนะนำในการใช้อุปกรณ์ประกอบในการเรียนการสอนและการศึกษาด้วยตนเอง
3. เป็นแหล่งค้นคว้าและวิจัยเทคนิคการเรียนการสอนใหม่ๆ
4. ช่วยเหลือผู้เรียนในการพัฒนาความรู้โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ
5. ให้ความร่วมมือและประสานความร่วมมือในการใช้วัสดุอุปกรณ์ภายในสถาบันและภายนอกสถาบัน

6. ให้เป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจของบุคคล
7. เป็นแหล่งรวมวัสดุอุปกรณ์ที่กระจัดกระจายในแต่ละหน่วยงานในสถานศึกษา ให้สามารถนำมาใช้ได้เต็มประสิทธิภาพ
8. ใช้เป็นสถานที่เลือกสรรมาตรฐานของสื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนและผู้สอน
9. เพื่อเป็นสถานที่ประสานประโยชน์ด้านห้องสมุดและ โสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกันเพื่อให้เป็นแหล่งความรู้อันสมบูรณ์

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษาจำเป็นต้องมีการจัดระบบและแนวทางในการดำเนินงาน หลักการเตรียมการ การดำเนินงานการผลิต/บริการ วิธีการดำเนินงานที่สำคัญได้ดังนี้

1. เกี่ยวกับการวางแผน การบริหารจัดการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาช่วยให้บุคลากรสามารถตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร อย่างไร ที่ไหนเมื่อไร นอกจากนี้การช่วยในการคาดการณ์ เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ การผลิตและบริการได้ตรงตามเป้าหมาย
2. เกี่ยวกับการดำเนินงานการผลิตและบริการ การบริหารจัดการช่วยให้การดำเนินงานการผลิตและการให้บริการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพด้วยการกำหนดขั้นตอนการผลิตและการบริการ จัดหาคน อุปกรณ์การผลิตการเผยแพร่ เป็นต้น
3. เกี่ยวกับการติดตามและการประเมินผล หลักการบริหารจัดการช่วยให้ตรวจสอบความก้าวหน้าในการผลิตและบริการ ด้วยการกำหนดช่วงเวลารายงานผล มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไรจะได้ปรับปรุงไปตามเป้าหมายได้ทันที

1.3 แนวทางการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา

เวเบอร์(1966:221) นักสังคมวิทยาชาวเยอรมัน ได้เสนอทฤษฎีระบบ (Bureaucratic Model) ซึ่งเวเบอร์เห็นว่าเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพสูงสุด โดยที่การจัดองค์การหรือการจัดหน่วยงานตามแนวความคิดของเวเบอร์มีอิทธิพลอย่างกว้างขวางจนเป็นที่ยอมรับของวงการทั่วไป และนำไปกล่าวอ้างอิงอยู่เสมอมีดังนี้

1. การแบ่งแยกงานถือหลักการความชำนาญเฉพาะด้านวัตถุประสงค์ของการจัดหน่วยงานแบบนี้มุ่งให้ได้ผลงานสูงสุดจากการทำงานเฉพาะอย่างด้วยฝีมือและความชำนาญ ดังนั้นบุคลากรจะต้องได้รับการฝึกอบรมซ้ำแล้วซ้ำอีกเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญจริงๆ
2. การจัดลำดับชั้นการบังคับบัญชาให้ลดหลั่นกันลงไป มีหัวหน้าของหน่วยงานเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดละกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละระดับชั้นไว้อย่างชัดเจน

3. การปฏิบัติงานต้องอยู่ภายใต้ระบบ ระเบียบ และกฎหมาย การทำงาน ไม่สามารถยืดหยุ่นได้ตามลักษณะเฉพาะของงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานของรัฐจะต้องยึดถือและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับอย่างเคร่งครัด

4. การจัดให้มีการบันทึกเกี่ยวกับการดำเนินงาน ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆการวินิจฉัย การสั่งการจะต้องมีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรเก็บไว้เป็นหลักฐานสามารถตรวจสอบได้ ตลอดเวลาที่ต้องการ

ลีลา สีนานุเคราะห์ (2530:15-16) ได้กล่าวหลักการจัดหน่วยงานในทำนองเดียวกันไว้ ดังนี้

1. การจัดหน่วยงานต้องมีวัตถุประสงค์ นโยบาย และแผนงานในการดำเนินงาน อย่างชัดเจน

2. ต้องมีศูนย์กลางในการอำนวยความสะดวก ที่มีสมรรถภาพ มีความรับผิดชอบและอำนาจการโดยตรง

3. ต้องระงับหน้าที่การงานและความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละคนให้ชัดเจน

4. ต้องมีระบบการทำงานที่เหมาะสม และต้องมีเทคนิคการควบคุมงานประสานงาน กับฝ่ายอื่นภายในหน่วยงานเป็นอย่างดี

5. ต้องจัดให้มีระบบติดต่อสื่อสารที่ดี มีหลักการในการสามารถสนองตอบต่อ ภาวการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างเหมาะสม

ฉายศิลป์ เชี่ยวชาญพิพัฒน์ และคณะ (2527: 120-121) ได้กล่าวถึงหลักการพื้นฐานใน การจัดหน่วยงานไว้ดังนี้

1. หลักสายการบังคับบัญชา หน่วยงานจะบรรลุผลดีที่สุดเมื่อมีการกำหนดและ ปฏิบัติตามการบังคับบัญชาที่ชัดเจน

2. หลักการมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน บุคคลทุกคนในหน่วยงานและฝ่ายต่างๆที่บุคคล สังกัดอยู่ควรมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3. หลักการมีอำนาจหน้าที่อย่างพอเพียง ควรจะใช้อำนาจอย่างพอเพียงที่จะปฏิบัติ ให้บรรลุผลที่ต้องการได้

4. หลักความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้น แม้ว่าผู้บังคับบัญชาจะมอบหมายอำนาจ หน้าที่ให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บังคับบัญชาก็ต้องรับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นด้วย

5. หลักการแบ่งงานกันทำ ให้มีการมอบหรือขอบเขตในการรับผิดชอบงานชัดเจนเพื่อ ไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนและความสับสนเปลือง

6. หลักการมีผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว แต่บุคคลในหน่วยงานควรจรรยาบรรณการปฏิบัติงานไปยังผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว

โดยสรุป หลักเบื้องต้นในการจัดศูนย์สื่อการศึกษานั้นควรยึดหลักที่สำคัญดังนี้

1. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของศูนย์สื่อการศึกษาอย่างชัดเจนเพราะวัตถุประสงค์จะมีอิทธิพลต่อความสำเร็จ โดยวัตถุประสงค์จะเป็นสิ่งที่กำหนดมาตรฐานสำหรับการควบคุมที่มีประสิทธิภาพ

2. มีการกำหนดส่วนงานและแบ่งงานกันทำ การที่บุคคลเข้าร่วมกันทำงานเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งจะต้องมีการพิจารณาจากวัตถุประสงค์นั้นๆ และใครจะเป็นผู้ทำงานนั้นๆ การกำหนดส่วนงานและแบ่งงานกันทำจึงช่วยทำให้งานดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่สิ้นเปลืองเวลาและแรงงาน

3. มีสายการบังคับบัญชา สายการบังคับบัญชาเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ สายการบังคับบัญชาจะต้องแสดงให้เห็นชัดเจน เพื่อให้ทุกคนเข้าใจอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ สายการบังคับบัญชาที่เหมาะสมควรจะตรงและสั้นเพราะจะช่วยให้การดำเนินงานสะดวกรวดเร็ว

4. มีการกำหนดช่วงของการควบคุม การที่ผู้บังคับบัญชาคนหนึ่งๆมีความรับผิดชอบต่อผู้ใต้บังคับบัญชาหรือหน่วยงานจำนวนมากน้อยเพียงใดนั้นยังไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว แต่ถ้าต้องรับผิดชอบต่อจำนวนมากการควบคุมก็จะยุ่งยากมากกว่าจำนวนน้อย

5. มีเอกภาพในการบังคับบัญชา หมายถึงอำนาจการควบคุมโดยมีสิทธิ์ขาดมาอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะหน่วยงานต่างๆ จะต้องระบุให้ชัดเจนว่าใครเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อป้องกันไม่ให้ซ้ำซ้อนกัน

6. มีการกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ เมื่อมีการกำหนดงานและแบ่งงานกันทำ จำเป็นจะต้องระบุอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบไว้ให้ชัดเจนด้วย เพื่อบุคลากรทุกคนในศูนย์สื่อการศึกษาจะได้ปฏิบัติงานตามที่ได้ระบุไว้อย่างถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงระบบการติดต่อสื่อสารทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่จะเข้ามามีผลกระทบต่อการทำงานของหน่วยงานอีกด้วย

การดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษาจะได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมหลายประการ ผู้เกี่ยวข้องต้องให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมอยู่เสมอเพื่อส่งเสริมให้ศูนย์สื่อการศึกษาดำเนินไปได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่

1. ผู้รับบริการ ได้แก่ นักเรียน นักศึกษา ครูอาจารย์ รวมถึงประชาชน ผู้รับบริการเหล่านี้มักคำนึงถึงความสะดวกสบายเป็นสำคัญ ดังนั้นเจ้าหน้าที่ต้องกระทำให้เกิดความสะดวกสบายในแง่บริการถ้าไม่คำนึงถึงองค์ประกอบนี้ย่อมเกิดปัญหาได้

2. การบริหารจัดการ ความต้องการพื้นฐานในการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษาคือต้องมีโครงสร้างการบริหารชัดเจน ก็จะสำเร็จอย่างง่ายดาย เพราะมองเห็นภาพรวมระบบของงานชัดเจน

3. บุคลากรภายในศูนย์สื่อการศึกษา องค์ประกอบที่มีอิทธิพลในการดำเนินศูนย์สื่อการศึกษาคือบุคลากรที่ปฏิบัติงานนั่นเองบุคคลทั่วไปมักเข้าใจผิดเสมอว่าประสิทธิภาพของหน่วยงานขึ้นอยู่กับอุปกรณ์อันทันสมัยและงบที่ได้เป็นหลัก นับว่าเป็นการเข้าใจไม่ถูกเพราะถ้าหน่วยงานใดปราศจากบุคลากรปฏิบัติงานที่มีศักยภาพ ขาดความรู้ความสามารถแล้วที่กล่าวมาก็ไม่สามารถใช้ได้เต็มประสิทธิภาพได้

บุคลากรที่มีศักยภาพสูงในการปฏิบัติงานสามารถให้บริการสื่อ การเรียนการสอน เครื่องมืออุปกรณ์ งบประมาณได้อย่างมีประสิทธิภาพคุ้มค่า (Cost-Effectiveness) ฉะนั้นผู้ปฏิบัติงานจึงมีความสำคัญ การศึกษาสามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้

4. แผนและนโยบายของรัฐ แผนและนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องกับการศึกษามีอิทธิพลต่อการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษาเพราะผู้มีบทบาทในการกำหนดแนวทางการศึกษาระดับสูงเป็นกลุ่มบุคคลตัดสินใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การตัดสินใจบางครั้งส่งผลมีอิทธิพลต่อศูนย์สื่อการศึกษาที่อยู่ภายใต้ นโยบายของสถาบันการศึกษาหรือแผนพัฒนาการศึกษาของท้องถิ่น

5. สิ่งอำนวยความสะดวก การจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ปฏิบัติงานและผู้มาใช้บริการวางแผนที่ดีอย่างหนึ่งในการดำเนินงานเพราะจะช่วยให้ปฏิบัติงานที่ดีมากยิ่งขึ้น ผู้มาใช้บริการก็สะดวกสบายสามารถใช้ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นแหล่งค้นคว้าโดยไม่มีอุปสรรคใดขวางกั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา

6. การบริการและอุปกรณ์เครื่องมือ สมรรถภาพของเครื่องมืออุปกรณ์และบุคลากรมีอิทธิพลโดยตรงต่อการบริการ ซึ่งเป็นดัชนีสำคัญในการบอกกล่าวศูนย์สื่อการศึกษาสามารถแก้ปัญหาได้ เช่น การผลิตสื่อการแนะนำในการใช้เครื่องมือ เป็นต้น ฉะนั้นผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานควรวางแผนทางการบริการและจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมใช้แรงงาน

7. งบประมาณ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง ดังนั้นแม้ว่าภายในศูนย์สื่อการศึกษาจะมีการบริหารจัดการที่ดีมีบุคลากรที่ศักยภาพสูงเพียงใดก็ตามแต่ถ้าไม่มีงบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินงานก็ไม่ราบรื่นนัก

1.4 รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา

ในการจำแนกรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเบื้องต้นพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านที่กล่าวถึงรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาดังนี้

สำเนา วรังกูร (2521:12-14) ได้จำแนกรูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา ออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audio – Visual Center) ศูนย์แบบนี้มีลักษณะเป็นเอกเทศ คือ เป็นหน่วยงานที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้านโสตทัศนศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีบุคลากร สถานที่ วัสดุ เครื่องมือ ตลอดจนมีการบริหารจัดการ การจัดให้บริการทางด้านโสตทัศนศึกษาเป็นของหน่วยเอง ทั้งหมดโดยเฉพาะ การจัดบริการของศูนย์โสตทัศนศึกษาจะต้องมีผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานที่มีความรู้ความสามารถทางโสตทัศนศึกษาหรือทางเทคโนโลยีการศึกษาโดยเฉพาะ

2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center) ศูนย์แบบนี้จัดรวมเป็นหน่วยงานระหว่างห้องสมุดกับงานทางด้านโสตทัศนศึกษาภายในศูนย์ มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภท ได้แก่ หนังสือ (Book or Printed Media) กับ โสตทัศนอุปกรณ์ (Audio – Visual or Non – Book Materials) การจัดดำเนินการบริหารงานต่าง ๆ จะใช้บุคลากรร่วมกัน หัวหน้าศูนย์หรือหัวหน้าห้องวัสดุการศึกษา (Educational Media Specialist) อาจจะเป็นบรรณารักษ์ หรือนักสื่อการศึกษาก็ได้

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา (Cooperative AV Center or Educational Media Center) ศูนย์แบบนี้มีแต่โสตทัศนอุปกรณ์ (Non-Printed Media) ศูนย์แบบนี้จัดรวมกับกลุ่มสถาบันการศึกษาที่อยู่ใกล้กัน ในทำเลที่การคมนาคมสะดวก อาจจะเป็นกลุ่มโรงเรียนมัธยมหรือประถมศึกษา โดยมีอาคารสถานที่ปฏิบัติงานของกลุ่ม สื่อการสอนที่ใช้ร่วมกันในกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเรียนการสอน ศูนย์จะทำหน้าที่บริหารเครื่องมือ การจ่ายเครื่องมือ งานบริการทั้งอุปกรณ์ (Hardware) และ โปรแกรม (Software) ตลอดจนการซ่อมบำรุงเครื่องมือด้วย

ภุขงค์ อังคปริชาเศรษฐ์ (2531:103-104) ได้จำแนกประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ 2 รูปแบบ คือ

1. ศูนย์สื่อโสตทัศนวัสดุ (Audio - Visual Center) เป็นศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการเฉพาะโสตทัศนวัสดุอย่างเดียว ไม่รวมการให้บริการห้องสมุด บริการดังกล่าวจะจัดในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาและสถาบันอุดมศึกษา

2. ศูนย์สื่อการสอน (Instructional Media Center) เป็นศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการ ทั้งสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ มักจัดใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาและ โรงเรียนขนาดเล็ก

จากข้อมูลเบื้องต้นต่างๆดังกล่าว สรุปได้ว่า รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษาแบ่งออกได้ เป็น 3 รูปแบบ คือ

1. แบบศูนย์โสตทัศนวัสดุ คือ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการเฉพาะโสตทัศนวัสดุ ประเภทสื่อกราฟิก สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ แผนภูมิ แผนภาพ หุ่นจำลอง เป็นต้น โดยบริการ ดังกล่าวจะจัดใน โรงเรียนระดับประถมศึกษา

2. แบบศูนย์โสตทัศนอุปกรณ์ คือ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการเฉพาะโสตทัศนวัสดุ ประเภท สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง สื่อเสียงและสื่อวีดิทัศน์ ซึ่งรวมถึงอุปกรณ์โสตทัศนอุปกรณ์ที่ต้องนำมาใช้ควบคู่กับสื่อดังกล่าวด้วย โดยบริการดังกล่าวจะจัดใน โรงเรียนระดับประถมศึกษาหรือ มัธยมศึกษา

3. แบบศูนย์สห คือ ศูนย์สื่อการศึกษาที่ให้บริการ โสตทัศนวัสดุ โสตทัศนอุปกรณ์ และสื่อสิ่งพิมพ์ โดยจัดรวมกับห้องสมุดให้เป็นหน่วยงานเดียวกัน หน่วยงานมีลักษณะแยกเป็นเอกเทศเหมาะสำหรับสถาบันอุดมศึกษา

1.5 ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา

ส่วนประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532: 13)ให้ทัศนะ เกี่ยวกับประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาไว้หลายประการ ดังนี้

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา (Audio - Visual Center) ศูนย์สื่อการศึกษาแบบนี้มีลักษณะ เป็นเอกเทศ มีหน้าที่รับผิดชอบปฏิบัติงานต่างๆ ด้านโสตทัศนศึกษา และเทคโนโลยีทางการศึกษา โดยเฉพาะ โดยมีสถานที่ บุคลากร วัสดุ เครื่องมือ ตลอดจนการบริหารงานจัดให้บริการทางด้าน โสตทัศนศึกษาและเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นของตนเองทั้งหมด ศูนย์แบบนี้เหมาะสำหรับ สถาบันอุดมศึกษา

2. ศูนย์วัสดุการศึกษา (Instructional Material Center) ศูนย์ประเภทนี้มักจัดรวมเป็น หน่วยงานรวมกันระหว่างห้องสมุดกับงานโสตทัศนศึกษาไว้ด้วยกัน มีวัสดุการศึกษา 2 ประเภท ได้แก่

ก) หนังสือ (Book or Printed Media)

ข) โสตทัศนศึกษาและเทคโนโลยีอุปกรณ์การศึกษา(Audio - Visual and Educational Technology Media or no Book Materials)

ศูนย์แบบนี้มีสถานที่ดำเนินการ การบริหารงาน โดยใช้บุคลากรร่วมกันหัวหน้าศูนย์ (Educational Media Specialist) อาจเป็นบรรณารักษ์ นักสื่อการศึกษา (Media Specialist) หรือ โสตทัศนารักษ์ (Audio - Visual) ศูนย์สื่อการศึกษาแบบนี้เหมาะที่นำมาใช้กับการศึกษาระดับ ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

3. ศูนย์สหการสื่อการศึกษา ศูนย์แบบนี้เหมาะกับสถาบันการศึกษาที่อยู่กันเป็นกลุ่ม ในทำเลการคมนาคมติดต่อกัน มีความสะดวก อาจเป็นกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาหรือ มัธยมศึกษาร่วมมือกันจัดตั้งขึ้น

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548:15-17) กล่าวว่า ประเภทของศูนย์สื่อการศึกษาจำแนก ได้ดังนี้

1. ศูนย์สื่อการศึกษาภายในสถาบันการศึกษา โดยศูนย์สื่อการศึกษาประเภทนี้ สถาบันการศึกษาได้จัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์บริการสื่อบางที่เรียกว่า Unified Media Center นอกจากนั้นยังใช้เป็นแหล่งค้นคว้าฝึกผลิตสื่อที่เตรียมการสอน การบริการภายในศูนย์ที่มีบุคลากรที่มีความชำนาญให้บริการเช่น

- 1) หน่วยโสตทัศนศึกษา โรงเรียน/ศูนย์สื่อการศึกษาโรงเรียนจังหวัด
- 2) หน่วยบริการศึกษาเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัย/ศูนย์สื่อศึกษานอกโรงเรียน
- 3) สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- 4) หน่วยบริการการศึกษาทางไกล กศน.

2. ศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับกลุ่มโรงเรียน ศูนย์สื่อการศึกษาประเภทนี้เป็นลักษณะ รวบรวมกลุ่มของสถานศึกษาขึ้นมาที่โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งซึ่งเห็นว่าเหมาะสมและมีศักยภาพสูง ทั้งในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยบุคลากรภายในศูนย์อาจจะมาจากโรงเรียนภายในกลุ่มหรือ เป็นบุคลากรของโรงเรียนที่ศูนย์สื่อการศึกษาตั้งอยู่ก็ได้ การจัดศูนย์สื่อการศึกษาลักษณะนี้จะเป็น การประหยัดงบประมาณ ประหยัด ค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังสามารถยกมาตรฐานคุณภาพทางการศึกษาให้ทัดเทียมกันได้

3. ศูนย์สื่อการศึกษาทั่วไป ตั้งขึ้นเพื่อให้บริการสื่อทางการศึกษาทั่วไปบางที่เรียกว่า ศูนย์บริการกลาง (System Media Center) แต่ยังให้บริการแก่ บุคคลภายนอกได้ตามสมควร สร้าง ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อทั่วไป เช่น

1) สถาบันเทคโนโลยีแห่งชาติ เพื่อให้บริการหน่วยงานต่างๆ อย่างกว้างขวาง ไม่ จำกัดเฉพาะผู้รับบริการในกระทรวงใด

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์

สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

สำนักเทคโนโลยีทางการศึกษาของของมหาวิทยาลัยรามคำแหง ฯลฯ

วิชัย นิมิตรธรรม (2530:ม.ป.น.) กล่าวถึงวัสดุอุปกรณ์ และสื่อการสอนต่างๆ ของศูนย์วิทยบริการของโรงเรียนดังนี้

- สื่อการสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือ ตำรา วารสาร นิตยสาร และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

- สื่อการสอนประเภทวัสดุอุปกรณ์ เช่น สไลด์ ภาพยนตร์ เทปโทรทัศน์ ฟิล์มสกริป ไมโครฟิล์ม และเทปตลับ เป็นต้น

- สื่อการสอนประเภทเครื่องมือโสตทัศนูปกรณ์ โดยสามารถแยกออกได้ดังนี้

- เครื่องมือที่ใช้กับสื่อการสอนประเภทภาพ เช่น เครื่องฉายสไลด์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องเล่นและเครื่องบันทึกภาพ โทรทัศน์ และเครื่องฉายอื่น ๆ เป็นต้น

- เครื่องมือที่ใช้กับสื่อการสอนประเภทเสียง เช่น เครื่องเล่นแผ่นเสียง เครื่องเล่นเทปตลับ และเครื่องขยายเสียง เป็นต้น

- เครื่องมือที่ใช้กับสื่อการสอนสำเร็จรูป เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร เครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช เครื่องส่งสัญญาณเลื่อนภาพสไลด์อัตโนมัติ เป็นต้น

ชิน คล้ายปาน (2532:ม.ป.น.) ได้แยกประเภทของสื่อการสอนดังต่อไปนี้

1. ประเภทวัสดุหรือสื่อประเภทสื่อวัสดุ (Audio-Visual Materials) ได้แก่ พวกสื่อที่ทำหน้าที่เก็บความรู้ในรูปแบบของภาพ เสียง อักษรในรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้เรียนสามารถใช้เป็นแหล่งประสบการณ์หรือศึกษาได้อย่างแท้จริงและอย่างกว้างขวาง

2. ประเภทอุปกรณ์หรือสื่อประเภทเครื่องมือหรือโสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Equipment) เป็น Hardware ได้แก่ สื่อที่เป็นตัวกลางหรือทางผ่านของความรู้ที่ถ่ายทอดจากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน ตัวสื่อประเภทนี้แทบไม่มีความหมายเลย ถ้าหากว่าไม่มีความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ที่เป็น Software มาป้อนผ่านสื่อประเภทนี้ ได้แก่ เครื่องฉายและเครื่องรับต่าง ๆ เป็นต้น

3. ประเภทกิจกรรมหรือสื่อประเภทเทคนิคหรือวิธีการต่าง ๆ (Activities) เป็น Techniques หรือ Methods เป็นตัวกลางหรือกระบวนการเรียนการสอน โดยไม่จำเป็นต้องการวัสดุหรือเครื่องมือเท่านั้น แต่ต้องอาศัยเทคนิคและกลวิธีต่าง ๆ ควบคู่กันไป เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุถึงเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ประสบการณ์ต่าง ๆ การสาธิต การแสดงบทบาทสมมติ การแสดงละคร การศึกษานอกสถานที่ การจัดนิทรรศการ

โดยสรุปประเภทของสื่อการสอนที่ให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ศูนย์โสตทัศนศึกษา เป็นศูนย์ที่ให้บริการสื่อโสตทัศนโดยเฉพาะ ไม่รวมเอาสื่อวัสดุทางการศึกษาไว้ด้วย

2. ศูนย์โสตทัศนวัสดุทางการศึกษา หรือศูนย์สื่อการศึกษา เป็นศูนย์ที่ให้บริการทั้งสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโสตทัศน ส่วนมากจะอยู่ร่วมกับห้องสมุด มีสถานที่ วัสดุอุปกรณ์รวมทั้งบุคลากรใช้ร่วมกันกับหน่วยงานอื่น

ดังนั้นเมื่อมีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแล้ว สิ่งจำเป็นที่ต้องมีภายในศูนย์สื่อการศึกษาเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและประกอบการเรียนการสอน คือ โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ (Audio - Visual Material Equipment) ในการแบ่ง ประเภทของโสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ นั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ วัสดุและอุปกรณ์ ดังนี้

1. ประเภทอุปกรณ์

1.1 อุปกรณ์ประจำสำนักงาน

1) อุปกรณ์ประจำสำนักงานทั่วไป

- (1) โต๊ะ เก้าอี้
- (2) ตู้เก็บวัสดุ อุปกรณ์
- (3) ตู้เก็บเอกสาร
- (4) ชั้นวางของ
- (5) โต๊ะเขียนแบบ
- (6) เครื่องพิมพ์ดีดทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- (7) นาฬิกาแขวนผนัง
- (8) เครื่องมือสำหรับซ่อมแซมอุปกรณ์
- (9) รถเข็นอุปกรณ์

2). อุปกรณ์ที่ใช้ในห้องสมุด

- (1) โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งศึกษาเป็นรายบุคคล
- (2) โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับนั่งอ่านหนังสือเป็นกลุ่ม
- (3) โต๊ะ เก้าอี้ สำหรับใช้ในการประชุม
- (4) เครื่องดูดฝุ่น
- (5) เครื่องบันทึกเสียงพร้อมหูฟัง
- (6) เครื่องเล่นแผ่นเสียง

(7) เครื่องฉายไมโครฟิล์ม

1.2 อุปกรณ์การผลิต

1) อุปกรณ์ผลิตวัสดุกราฟิก

- (1) เครื่องพ่นกึ่งแห้ง
- (2) เครื่องพิมพ์ดีด
- (3) เครื่องอัดสำเนา
- (4) ที่ตัดกระดาษ
- (5) เครื่องประดิษฐ์ตัวอักษร

2) อุปกรณ์สำหรับการผลิตภาพ

- (1) กล้องถ่ายภาพยนตร์ 16 ม.ม.
- (2) กล้องถ่ายรูปขนาด 35 ม.ม. พร้อมฟิลเตอร์ต่าง ๆ
- (3) เครื่องขยายรูปภาพและอุปกรณ์ที่ใช้ในห้องมืด
- (4) เครื่องก๊อปปี้ภาพ และขาตั้งกล้อง
- (5) เครื่องตัดต่อฟิล์มภาพยนตร์
- (6) เครื่องตัดต่อเทป

3) อุปกรณ์สำหรับผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา

- (1) กล้องถ่ายโทรทัศน์
- (2) เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์
- (3) ไฟชนิดต่าง ๆ
- (4) เครื่องมอเนเตอร์สำหรับโทรทัศน์
- (5) สายเคเบิลสำหรับส่งโทรทัศน์วงจรปิด
- (6) เครื่องบันทึกเสียงและห้องบันทึกเสียง

1.3 อุปกรณ์สำหรับใช้ในการให้บริการ

1) อุปกรณ์สำหรับบริการให้ยืม

- (1) เครื่องใช้ที่เป็นไฟฟ้า
- (2) เครื่องฉายภาพยนตร์ 16 ม.ม.
- (3) เครื่องฉายภาพทึบแสง
- (4) เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ
- (5) เครื่องฉายสไลด์
- (6) เครื่องฉายฟิล์มสตริป

- (7) เครื่องบันทึกเสียง
- (8) เครื่องเล่นแผ่นเสียงพร้อมหูฟัง
- (9) จอภาพ
- (10) กล้องถ่ายรูป

2) อุปกรณ์ประจำห้อง โสตทัศนศึกษา ซึ่งอาจจัดเป็นห้องประชุมหรือห้องเรียน ควรมีอุปกรณ์เหล่านี้ประจำอยู่ในห้องโสตทัศนศึกษาด้วย ได้แก่

- (1) เครื่องฉายภาพข้ามศรีษะ
- (2) เครื่องฉายภาพทึบแสง
- (3) เครื่องฉายภาพสไลด์และฟิล์มสตริป
- (4) เครื่องฉายภาพยนตร์ 16 ม.ม.
- (5) เครื่องบันทึกเสียง
- (6) เครื่องขยายเสียง
- (7) จอภาพ

2. ประเภทวัสดุ

2.1 วัสดุประจำสำนักงาน

1) วัสดุประจำสำนักงานทั่วไป

- (1) วัสดุสิ้นเปลือง เช่น กระดาษ ดินสอ น้ำหมึก ลวดเย็บกระดาษ
- (2) วัสดุงานบ้าน เช่น ผงซักฟอก ไม้กวาด ฯลฯ
- (3) วัสดุไฟฟ้า เช่น สายไฟ ฟิวส์ ฯลฯ

2) วัสดุที่ใช้ในห้องสมุด

- (1) วัสดุที่ใช้ทำบัตรรายการ
- (2) วัสดุที่ใช้ในการซ่อมสิ่งตีพิมพ์
- (3) วัสดุที่ใช้สำหรับการรับจ่ายวัสดุ เช่น ใบเสร็จรับเงินค่าปรับ ใบจองวัสดุอุปกรณ์ สมุดจดสถิติต่าง ๆ

2.2 วัสดุสำหรับการผลิต

1) วัสดุที่ใช้สำหรับการผลิตวัสดุกราฟิก

- (1) แผ่นอซิเดทเพื่อทำภาพโปรงใสต่าง ๆ
- (2) กระดาษขาวหลังเทา
- (3) กระดาษโรเนียว
- (4) ดินสอ น้ำหมึก ปากกา และสีต่าง ๆ

(5) กาวชนิดต่างๆ

2) วัสดุที่ใช้ในการผลิตภาพถ่าย

- (1) फिल्मถ่ายภาพทั้งสีและขาวดำ
- (2) फिल्मสไลด์
- (3) फिल्मภาพยนตร์
- (4) น้ำยาสำหรับล้างและอัดขยายรูป
- (5) กระดาษอัดรูป
- (6) ม้วน วี ดีทัศน์

3) วัสดุที่ใช้ในการบันทึกเสียง

- (1) เทปบันทึกเสียงแบบม้วน
- (2) เทปบันทึกเสียงแบบตลับ

2.3 วัสดุสำหรับบริการให้ยืม

1) วัสดุสิ่งพิมพ์ ได้แก่

- (1) หนังสือ ตำรา
- (2) หนังสืออ้างอิง
- (3) หนังสืออ่านเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มพูนความรู้
- (4) นิตยสารและสิ่งพิมพ์
- (5) จุลสารและสิ่งพิมพ์อื่นๆ
- (6) ไมโครฟิล์ม
- (7) โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI)
- (8) วัสดุประกอบการค้นคว้า เช่น คู่มือครู และประมวลการสอน

2) โสตทัศนวัสดุ

- (1) เทปบันทึกเสียง
- (2) แผ่นเสียง
- (3) फिल्मภาพยนตร์
- (4) วี ดีทัศน์

3) ภาพและภาพถ่าย

- (1) ภาพชุด
- (2) फिल्मสตริป
- (3) สไลด์ขนาด 2 นิ้ว x 2 นิ้ว

(4) ภาพยนตร์ 16 ม.ม.

(5) ภาพโปร่งใส

(6) แผนที่

(7) ภาพพิมพ์

2.4 วัสดุอื่นๆ

(1) ของจริง

(2) ของตัวอย่าง

(3) หุ่นจำลองและของเลียนแบบ

1.6 บทบาทและหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา

ไม่ว่าจะเป็นศูนย์สื่อการศึกษาในประเภทและรูปแบบใดย่อมมีบทบาทและกิจกรรมหลักที่คล้ายคลึงกัน คือ เป็นหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นมาในหน่วยงานสถานศึกษาด้วยวัตถุประสงค์หลักเพื่อ การวางแผน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ พัฒนางานวิชาการเพื่ออำนวยความสะดวก สนับสนุน การเรียนการสอน การฝึกอบรมต่างๆแก่ครู อาจารย์ ตลอดจนนักเรียนและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งให้คำแนะนำด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ดังนั้นงานบริการจึงจัดเป็นหัวใจสำคัญของศูนย์สื่อการศึกษา ดังจะได้กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา ดังนี้

วนิดา จึงประสิทธิ์ (2532:17) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาไว้ 6 ประการ ได้แก่

1. การจัดหาสื่อการสอนเพื่อบริการ
2. การบริการสื่อการสอน
3. การบำรุงรักษาสื่อการสอน
4. การประชาสัมพันธ์
5. การจัดกิจกรรมทางวิชาการ
6. การประเมิน

เรวัต เปี่ยมระลึก (2523:ม.ป.น.) ได้สรุปบทบาทโดยทั่วไปของศูนย์สื่อการศึกษาไว้

ดังนี้

1. เก็บรวบรวมวัสดุทัศนูปกรณ์ต่างๆ อย่างมีระเบียบโดยแยกเป็นหมวดหมู่
2. สำรวจความต้องการและจัดซื้อวัสดุทัศนูปกรณ์ที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับงาน
3. ผลิตอุปกรณ์การสอนตามความต้องการ
4. จัดบริการให้ยืมและใช้อุปกรณ์
5. เก็บและรักษาวัสดุทัศนูปกรณ์อย่างมีระบบ

6. บำรุงรักษาและซ่อมแซมซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งาน ได้อยู่เสมอ

7. จัดบริการให้คำปรึกษา แนะนำ และประชาสัมพันธ์งานของศูนย์สื่อการศึกษา

8. ให้การอบรมในด้านการใช้และการผลิตซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์

9. ประเมินผลงานของศูนย์เทคโนโลยีและสื่อการศึกษาเป็นระยะๆ

นพรัตน์ ชูไสว (2533:18-20) ได้ให้ขอบเขตและหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาโดยทั่วไปพอสรุปได้ ดังนี้

1. การให้ข้อสนเทศ (Informing) ศูนย์จะต้องจัดเตรียมหาข้อสนเทศต่างๆ ให้แก่ผู้ใช้บริการเป็นประจำ ให้ทราบถึงสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ศูนย์จะเสนอบริการได้ ทำให้ผู้ใช้ทราบความเคลื่อนไหวของข้อสนเทศและความเคลื่อนไหวของศูนย์สื่อการศึกษา

2. การให้การศึกษาอบรม (Educating and Training) ศูนย์จะต้องจัดให้มีขึ้นให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องเมื่อมีความต้องการ

3. การจัดซื้อและสิ่งที่จำเป็น (Supplying) ศูนย์จะต้องจัดหาสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งจำเป็นในวงกว้างให้แก่ผู้สอน ผู้เรียนและผู้ใช้บริการ

4. ผลิตสื่อการเรียนการสอน (Producing) เป็นหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาที่จะช่วยแก้ปัญหาให้แก่ ครู อาจารย์ เพื่อให้ได้สื่อการสอนตรงตามความต้องการ

5. การให้ความช่วยเหลือ (Assisting) เพื่อให้ครู อาจารย์ และผู้เรียนรู้จักช่วยตนเอง โดยให้คำแนะนำ รู้จักวิเคราะห์ปัญหา เทคนิค วิธีการต่างๆ เพื่อช่วยแก้ปัญหา

6. การรายงาน (Reporting) ศูนย์จะต้องรายงานให้ทราบถึงผลงานว่ามีความเจริญก้าวหน้าอย่างไร และความต้องการในอนาคตมีอะไรบ้าง

7. การให้ความร่วมมือ (Co-operating) ควรได้รับความร่วมมือในการประกอบกิจกรรมต่างๆ จากทุกฝ่าย

8. การประเมินผล (Evaluating) จะต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและข้อขัดข้อง เพื่อหาทางแก้ไขปรับปรุง

จริยา เหมียนเฉลย (2535:ม.ป.น.) กล่าวถึงหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษา โดยมีหน้าที่ที่ต้องดำเนินงานทั้งหมด 12 ประการ ดังนี้

1. เป็นการให้บริการอำนวยความสะดวกในการผลิตสื่อการสอน สำหรับทั้งอาจารย์ผู้สอน และนักศึกษา

2. ช่วยในการเลือก และรวบรวมเนื้อหาการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตร

3. เตรียมการเพื่อการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพของเนื้อหาการเรียนการสอน

4. เพื่อแนะนำผู้เรียนต่อการใช้วัสดุอุปกรณ์ และเนื้อหา
5. เป็นการร่วมมือในการใช้วัสดุ อุปกรณ์ระหว่างภาควิชาต่าง ๆ
6. เพื่องานวิจัยและพัฒนาโครงการ และประเมินผล
7. เพื่อช่วยเหลืออาจารย์ผู้สอนในด้านการประเมินผล การเลือกและการใช้ประโยชน์ของสื่อที่เหมาะสมต่อความต้องการทางด้านการเรียนการสอนที่แตกต่างกันออกไป
8. เพื่อช่วยเหลือผู้เรียนในด้านของการพัฒนาความรู้ โดยใช้สื่อหลายรูปแบบ
9. เพื่อเปิดโอกาสแก่การเรียนรู้ด้วยตนเอง และเป็นอิสระ
10. เพื่อปรับให้เข้ากันสำหรับการเรียนที่แตกต่าง
11. เพื่อเป็นการจัดทางเลือกแก่การเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมกับการสอนธรรมดาในชั้นเรียน

12. เพื่อช่วยประหยัดในแง่การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ และเครื่องมือที่กระจัดกระจายอยู่ในแต่ละหน่วยงาน เพราะงานหรือความต้องการแต่ละหน่วยงานนั้น ไม่เท่ากัน

ศิริพงษ์ พยอมแย้ม (2533:155) กล่าวว่า บทบาทหลักของศูนย์สื่อการศึกษาประกอบไปด้วย 4 ประการ ดังนี้

1. งานห้องสมุด
2. งานโสตทัศนศึกษา
3. งานฝึกอบรมและการเรียนการสอน
4. งานพัฒนาการสอน

นอกจากนี้ เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548: 231) กล่าวว่าจากการวิเคราะห์งานหรือภารกิจของศูนย์สื่อการศึกษาสรุปได้ว่าบุคลากรศูนย์สื่อการศึกษามีภารกิจที่สำคัญได้แก่

1. การจัดสื่อประเภทต่างๆไว้บริการ
2. การผลิตสื่อเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอน
3. การจัดระบบ จัดเก็บ แยกหมวดหมู่และจัดทำทะเบียน
4. การบริการให้ยืมวัสดุ เครื่องมืออุปกรณ์
5. การให้คำปรึกษา แนะนำการใช้และการผลิตสื่อ
6. การวิจัยและพัฒนา

โดยสรุป บทบาทหน้าที่ของศูนย์สื่อการศึกษาที่สำคัญๆ มีดังนี้

1. สำรวจความต้องการ และประเมินค่าโสตทัศนูปกรณ์ทุกชนิด
2. การให้ข้อเสนอแนะแก่ผู้ใช้บริการในเรื่องของสื่อ เทคโนโลยีใหม่ๆและความเคลื่อนไหวของศูนย์ในการให้บริการ

3. จัดหาและจัดซื้อไอศตัทศนุปรกรณัที่มึคณภาพและเหมาะสมกั้บงาน รววมั้ทั้งการจั้ด
สั้งอำนวคความสะควค และสั้งที่จั้เป็นให้แก่ผู้จั้บริการ
4. คั้นควั้ วจั้ย ทคคองและผลั้ตอูปรกรณัการสอณ นวั้ตกรรรม เทคโนโลยีใหม่ๆ ตาม
ความต้อ้การของผู้จั้
5. เก็้บร้กษาไอศตัทศนุปรกรณัอ่่างเป็นระบบระเบ็ยบ เพ็้ือสะควคแก่การคั้นหา นั้
ไปจั้ โดยแยกเก็้บเป็นหวมคหมุ้
6. จั้ดทำบั้ญชั้ไอศตัทศนุปรกรณัท้้งหวมค อ่่างมึระบบระเบ็ยบ เพ็้ือสะควคแก่การคั้น
ควั้และให้จั้บริการ
7. บั้ารุ้ร้กษา และช่อ้มแซมไอศตัทศนุปรกรณัให้อู่ในสภภาพที่ปร้อ้มจั้ใช้งานได้สั้เสมอ
8. จั้ดจั้บริการให้คั้ปร้กษา คั้แนะนั้าและปร้ชาสั้ัมพั้นศูนั้สั้ือการศั้กษา เพ็้ือให้มึ
การจั้ไอศตัทศนุปรกรณัอ่่างถูกต้อ้และมีปร้สั้ทั้ธั้ภาพ
9. จั้ดให้มึจั้บริการยั้ม – จั้และอำนวคความสะควคในการจั้ไอศตัทศนุปรกรณั
10. จั้ดให้มึการปร้เมั้นผลการคั้เนั้งงานของศูนั้สั้ือการศั้กษา เป็นระยยะๆสั้เสมอ
เพ็้ือให้ทราบถึงปัญหาวและช้อ้จ้ดช้อ้ง และหาทางแก่ไขการคั้เนั้งงาน เพ็้ือให้บรรลว้ตลุปร้ระสคก้อย
างมึปร้สั้ทั้ธั้ภาพ
11. จั้ดจั้บริการให้การฝั้กอบรรมแก่ครุ้ผู้สอณ เก็้ยวคั้บวั้สค อูปรกรณัในการจั้และ
การผลั้ต ท้้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม
12. ตั้ดตามผลการจั้ไอศตัทศนุปรกรณัของผู้สอณ

1.7 การจั้บริการของศูนั้สั้ือการศั้กษา

การจั้บริการของศูนั้สั้ือการศั้กษา ถั้ือว่ามีความสั้าคัญอ่่างมาก เพราะในการจั้ดตั้งศูนั้
สั้ือการศั้กษานั้ันมึวั้ตลุปร้ระสคก้อ คือ “การจั้บริการ” การจั้บริการนั้ันเป็นการจั้ดจั้บริการด้าน
การจั้ให้ยั้ม การผลั้ต การสั้าเนา การเผยแพร่วคความรู้และการจั้ให้สั้ารสนเทศ (สั้านกคณะกรรรมการ
การศั้กษาเอกชน กระทรวงศั้กษาธั้การ 2532: 24)

นอกจากนั้ั้ยังมีนักวจั้ชาการทางการศึกษาถั้าวถึงการจั้บริการของศูนั้สั้ือการศั้กษาไว้
มากมาย ดั้งเช่น คั้าอธั้บายของ บุลญเหถั้ือ ทองเอ็้ยม และ สขสวั้สคั้ ภาษั้ต (2531: 69) ถั้าวว่า งาน
การจั้บริการตั้่างๆของศูนั้สั้ือการศั้กษา ควรมึดั้งนั้

1. การจั้ดทำแคคตลั้ือก
2. การจั้บริการยั้ม ไอศตัทศนุศั้กษา
3. การจั้ให้ช้อ้สนเทศเก็้ยวคั้บไอศตัทศนุศั้กษา

4. การผลิตสื่อเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอน
5. การรับจองวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ
6. การบริการรับ-ส่ง โสตทัศนศึกษา
7. การประสานงานระหว่างศูนย์สื่อการศึกษา
8. การเผยแพร่ผลงานของศูนย์สื่อการศึกษา
9. การให้ความช่วยเหลือครู/อาจารย์ผู้สอนและนักเรียน
10. การจัดและเก็บรักษา โสตทัศนศึกษา
11. การทำสถิติและรายงาน
12. การจัดกิจกรรม นิทรรศการทางวิชาการ

จะเห็นได้ว่า งานการให้บริการของศูนย์สื่อศึกษานั้นมีหลากหลาย เป็นภารกิจที่ต้องรับผิดชอบและเป็นสิ่งสำคัญในการปฏิบัติงานภายในศูนย์สื่อการศึกษา เมื่อมีการให้บริการตามที่กล่าวมาข้างต้นก็ต้องคำนึงถึงการให้บริการที่ดีซึ่ง สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 61) กล่าวว่า การบริการที่ดีของศูนย์สื่อการศึกษาควรมีลักษณะ ดังนี้

1. การให้บริการที่สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนหรือสถาบัน
2. มีความคล่องตัวในการให้บริการ โดยมีระบบการควบคุม ตรวจสอบ และติดตาม เพื่อไม่ให้เกิดการสูญหาย
3. มีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้อย่างสมบูรณ์พร้อม
4. มีสื่อการเรียนการสอนประเภทต่างๆ ครบและมีจำนวนมากพอกับความต้องการ
5. มีการวางแผนระยะยาว เพื่อเตรียมงบประมาณและเตรียมสิ่งที่จะให้บริการเพื่อไม่ให้เกิดการบกพร่องและให้เป็นไปตามความต้องการของผู้ใช้บริการในการให้บริการจึงควรพยายามดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะดังกล่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะจะเป็นการกระตุ้นและส่งเสริมให้มีการใช้สื่อการสอนอย่างกว้างขวาง

นอกจากนี้ สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2532: 24) กล่าวว่าในการให้บริการนั้นอาจจะกระทำได้เป็น 2 รูปแบบ คือ

1. การบริการอยู่กับที่ โดยวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา มีการตรวจสอบคุณภาพของสื่ออย่างถูกต้องและถูกระบบ เพื่อให้ได้สื่อที่มีคุณภาพไว้คอยบริการ การให้บริการลักษณะนี้ ผู้ขอบริการจะต้องมาติดต่อด้วยตนเองที่ศูนย์สื่อการศึกษา
2. การบริการเคลื่อนที่ เป็นการให้บริการสื่อแบบหมุนเวียนออกไปตามโรงเรียนต่างๆและนำกลับมาที่เดิม มีการจัดระบบการหมุนเวียน การนำกลับอย่างถูกวิธี การจัดทำในลักษณะนี้ จะคล้ายกับห้องสมุดเคลื่อนที่และมีการประชาสัมพันธ์ไปด้วย

นอกจากนี้ เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548: 231-235) กล่าวว่า ศูนย์สื่อการศึกษาไม่ว่าจะจัดอยู่ในรูปแบบใดก็ตามจะมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบที่สำคัญดังนี้

1. ด้านบริหาร โดยต้องมีการกำหนดวิสัยทัศน์ จุดมุ่งหมายและภารกิจต่างๆ ให้ครอบคลุมงานหรือสิ่งที่ต้องทำ การจัดดำเนินงาน การจัดบุคลากร การนิเทศ การติดต่อประสานงานการทำงานประมาณ การกำหนดมาตรฐานของงาน เพื่อให้หน่วยงานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

2. ด้านการบริการเป็นภารกิจของศูนย์สื่อการศึกษาที่นำโครงการต่างๆ ออกสู่กลุ่มเป้าหมาย เช่น บริการด้านการจัดสื่อ บริการด้านการใช้สื่อ ด้านการบำรุงรักษา ด้านการให้คำปรึกษา ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการเรียนด้วยตนเอง เป็นต้น ซึ่งแนวทางในการกำหนดภารกิจด้านการบริการควรสะท้อนปรัชญาที่ยึดความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเป็นหลัก

3. ด้านการผลิตสื่อ บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านนี้จะต้องรับผิดชอบให้มีการออกแบบเพื่อผลิตสื่อตามความต้องการของผู้ใช้ เช่น ผลิตสื่อประเภทกราฟฟิก บทเรียนแบบโปรแกรม บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ชุดการสอน แผ่นใส สไลด์ ฯลฯ

4. ด้านวิชาการ ศูนย์สื่อการศึกษา ต้องมีบทบาทและหน้าที่ในการศึกษาค้นคว้าพัฒนาและเผยแพร่ผลงาน สร้างนวัตกรรมใหม่เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อ จัดการศึกษอบรม การเผยแพร่ความรู้ การประเมินคุณภาพสื่อ การประเมินการบริการ เป็นต้น นอกจากนี้แล้วฝ่ายวิชาการยังต้องวิจัยและพัฒนาสื่อการศึกษาทั่วไปและวิจัยสื่อรวมถึงการพัฒนาสื่อให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนฉะนั้นบุคคลฝ่ายนี้ จึงจำเป็นต้องเป็นผู้มีความชำนาญทั้งด้านการศึกษา ด้านการวิจัยและมีความรู้ทางเทคโนโลยีทางการศึกษา

5. ด้านการปรับปรุงการเรียนการสอน ศูนย์สื่อการศึกษาต้องมีการหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการศึกษาเป็นสำคัญในการจัดหาสื่อมาใช้ในการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและเนื้อหาแต่ละวิชาตามความจำเป็นให้เพียงพอและยังมีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่ครูอาจารย์ในด้านต่างๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีทางการศึกษา

6. ด้านกิจกรรมอื่น เช่น มีบทบาทและหน้าที่ประชาสัมพันธ์สถาบันต่อชุมชนจัดนิทรรศการหรือจัดแสดงความก้าวหน้าต่างๆ ศูนย์สื่อการศึกษาควรมีกิจกรรมเพื่อให้ความรู้แก่สังคมและจัดแสดงหรือสาธิตนวัตกรรมและเทคโนโลยีให้กับผู้สนใจ

โดยสรุป ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา ควรมีกิจกรรมในการให้บริการด้านต่างๆ ดังนี้

1. ความต้องการประเภทของสื่อการศึกษา

2. ความต้องการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

3. ความต้องการการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา
4. ความต้องการการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา
5. ความต้องการระเบียบการยืมสื่อการสอน
6. ความต้องการมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา
7. ความต้องการการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา
8. ความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

2. แนวคิดเรื่องความต้องการ

แรงจูงใจการเป็นตัวจักรสำคัญที่จะทำให้บุคคลยอมเปลี่ยนแปลงกิจกรรมหรือพฤติกรรมที่เคยกระทำอยู่ได้ แรงจูงใจของมนุษย์จะพัฒนาไปตามระดับขั้นความต้องการเบื้องต้น (Basic Needs) จะต้องได้รับการตอบสนองเสียก่อน จึงจะเกิดความต้องการอื่น ๆ ที่อยู่ในระดับสูงขึ้นไปได้ พิทิมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2538:ม.ป.น.อ้างถึงใน ธนะรัตน์ แสงรัตนชัยกุล 2546:ม.ป.น.) กล่าวถึงทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy of Motivation) ใน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความต้องการที่ขาดแคลนและแรงจูงใจที่มุ่งสนองความต้องการเบื้องต้น ซึ่งยังบกพร่องอยู่ (Deficiency Needs and Deficiency Motivation)

1) ความต้องการทางสรีระวิทยา (Physiological Needs) เป็นความต้องการเบื้องต้นที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต เช่น ต้องการอาหาร น้ำดื่ม เสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม และความต้องการทางเพศ มนุษย์ต้องต่อสู้ดิ้นรน เพื่อสนองความต้องการขั้นนี้ก่อน จึงจะมีความต้องการขั้นอื่นตามมา

2) ความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) เมื่อความต้องการทางสรีระวิทยาได้รับการตอบสนองแล้ว ก็มีความต้องการขั้นต่อไป คือ ความมั่นคงปลอดภัยของชีวิต

3) ความต้องการความรักและการยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (Love and Belonging Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นลักษณะของความต้องการอยากมีเพื่อน มีคนรักใคร่ชอบพอ บุคคลที่มีความต้องการขั้นนี้ จะนำพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมายเพื่อจะทำให้รู้จักว่ามนุษย์ไม่ได้อยู่คนเดียวโดดเดี่ยว อ้างว้าง หรือถูกทอดทิ้ง

4) ความต้องการมีเกียรติและศักดิ์ศรี (The Esteem Needs) ความต้องการขั้นนี้เป็นความต้องการของมนุษย์เกือบทุกคนในสังคม ลักษณะที่แสดงถึงความต้องการขั้นนี้ เช่น ต้องการ

ได้รับการยกย่องนับถือจากบุคคลอื่น ต้องการเกียรติยศชื่อเสียง หรือความภาคภูมิใจ เมื่อประสบความสำเร็จ

2. ความต้องการและแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ระดับสูง (Growth Needs and Growth Motivation)

1) ความต้องการพัฒนาตัวเองไปสู่ระดับที่สมบูรณ์ที่สุด คือ ต้องการแสดงความเป็นจริงแห่งตน (Self-Actualization) เน้นถึงความต้องการเป็นตัวของตัวเอง ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ต้องการพัฒนาศักยภาพของคนให้เต็มที่ ถือว่าเป็นความต้องการขั้นสูงสุดของมนุษย์

2) ความต้องการมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งใหม่ ๆ (Cognitive Needs) ถ้าความต้องการได้รับการขัดขวาง จะทำให้บุคคลประสบความสำเร็จอย่างช้า ๆ อาจมีอาการเบื่อหน่าย และรู้สึกท้อถอยในชีวิต

3) ความต้องการซาบซึ้งในสุนทรียะ (Aesthetic Needs) ความต้องการขั้นนี้จะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าความต้องการขั้นต้น ๆ ไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการนี้จะเกิดขึ้นเฉพาะกับบุคคลบางคนเท่านั้น

นำชัย ทนุผล และ สุนิลา ทนุผล (2532:ม.ป.น.) ได้กล่าวไว้ว่า การผลักดันให้บุคคลเกิดความต้องการในชีวิตมากขึ้น ได้แก่ การมีโลกทัศน์ที่กว้างไกล คือ ได้รู้ได้มีโอกาสเห็นในภาพที่ดีกว่า ควรจัดให้มีการทัศนศึกษาไปยังสถานที่อื่นที่ประสบความสำเร็จ เพื่อเปรียบเทียบ อันจะนำมาซึ่งการเพิ่มความเพียรพยายามของตนเองในการปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น

ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540:ม.ป.น.) ได้สร้างทฤษฎีความต้องการ โดยถือว่า ความต้องการเป็นพื้นฐานที่จะทำให้เกิดแรงขับหรือแรงจูงใจ ซึ่งเป็นผลให้มนุษย์แสดงพฤติกรรมไปในทิศทางที่จะนำไปสู่เป้าหมาย และ คิดค้นหาวิธีการที่จะวัดความต้องการประเภทต่าง ๆ ซึ่งจากแนวความคิดในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ มยุรี ศรีมงคล (2541:ม.ป.น.) กล่าวถึงจะเห็นว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะสามารถกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

โดยสรุป ปัจจัยต่างๆ สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกาย และสังคมของสมาชิกภายในกลุ่มได้ ตามความต้องการเบื้องต้นที่ยังบกพร่องอยู่ และความต้องการที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ระดับสูงจะเป็นแรงจูงใจให้สมาชิกทุกคนภายในกลุ่มร่วมมือร่วมใจกันดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุความต้องการของตนเอง และจะมีผลทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จตามความมุ่งหมายได้

3. ครูและการเรียนรู้ของนักเรียน

โรงเรียนประถมศึกษาเป็นหน่วยงานทางการศึกษาซึ่งถือว่าสำคัญที่สุด เพราะเป็นหน่วยปฏิบัติที่นำเอานโยบายมาสู่ภาคปฏิบัติโดยตรง คุณภาพของนักเรียนจะเป็นอย่างไรขึ้นอยู่กับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเป็นหลัก วิจิตร ศรีสอ้าน (2519:24-28) กล่าวว่า โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยทางสังคม มีองค์ประกอบสำคัญ 3 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบทางวิชาการ เพราะโรงเรียนได้รับมอบหมายจากสังคมให้มีหน้าที่พัฒนาคนให้เป็นคนที่สมบูรณ์ขึ้น ให้มีความรู้ความสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ มีศีลธรรมจรรยา มีระบบค่านิยมที่ดี และเหมาะสมสำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ปัจจัยที่ส่งเสริมในการพัฒนาบุคคลให้เป็นไปตามแนวทางที่สังคมต้องการ ได้แก่ หลักสูตรการสอน กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นต้น

2. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม ได้แก่ ครู นักเรียน และเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ในโรงเรียน บุคคลดังกล่าวมีความแตกต่างกัน การแสดงออกหรือการปฏิบัติต่าง ๆ มีผลกระทบต่อการศึกษา เพราะระบบพฤติกรรมที่แสดงออกโดยครูและนักเรียนเป็นเครื่องวัดโรงเรียน

3. องค์ประกอบทางสิ่งแวดล้อม หมายถึง การจัดระบบการบริหาร อาคารสถานที่ บริเวณ และสิ่งเกื้อหนุนในโรงเรียน การสอนต่าง ๆ ทั้งในและนอกโรงเรียน ตลอดจนการนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้

อย่างไรก็ดี ครูและการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุด

3.1 ครูโรงเรียนประถมศึกษา

การสอนเป็นศิลปะที่ยากที่สุดในกระบวนศิลปะทั้งหมด อีกทั้งเป็นศาสตร์ที่ลึกซึ้งที่สุดในกระบวนการศึกษาทั้งหลาย เพื่อความสมบูรณ์ของการสอน ครูจะต้องมีความรู้ในทางวิชาการ ความรู้ในตัวผู้เรียน กระบวนการสอน วัสดุอุปกรณ์ และสภาพการณ์ต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สูงสุด (Robert W. Richey 1958:52)

จากคำกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่า การสอนเป็นงานที่ยากยิ่งเพราะครูต้องทำงานกับคน ซึ่งมีความยุ่งยากซับซ้อนมาก ครูประถมศึกษาที่ดีจึงมีลักษณะและบทบาทหลายอย่าง บันลือ พฤกษ์วัน (2519:78-80) กล่าวว่า ครูที่จะสามารถส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนประถมศึกษาได้ดีควรมีลักษณะและบทบาทพอสรุปได้ดังนี้

1. ครูประถมศึกษาควรเป็นผู้รักเด็ก ชอบอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก มีเมตตากรุณา อดทน ต่อคำถามต่างๆ ยิ้มแย้มแจ่มใส อารมณ์เย็น พร้อมทั้งจะรับฟังและให้อภัยแก่เด็กเสมอ ฯลฯ

2. ครูประถมศึกษาคควรสร้างบรรยากาศของความเป็นกันเองในห้องเรียน จัดห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เป็นที่น่าสนใจ ทำความอยากรู้ อยากเห็น และความสะดวกสบายในการเรียนรู้

3. ครูประถมศึกษาคควรรู้จักใช้การยกย่องชมเชย และสร้างความมั่นใจในตนเอง ให้แก่นักเรียน อีกทั้งหลีกเลี่ยงการตำหนิ หรือประจาน

4. ครูประถมศึกษาคควรให้ความสนใจกิจกรรมที่นักเรียนกระทำอยู่ หากนักเรียนมีปัญหาจะได้ให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสมต่อไป อีกทั้งจะได้มีโอกาสดังเกิดและศึกษาพฤติกรรมของนักเรียน อันจะเป็นประโยชน์ในการประเมินไปพร้อม ๆ กันด้วย

5. ครูประถมศึกษาคควรจัดประสบการณ์และกิจกรรมใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนของตนเองอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนสนใจในการเรียนยิ่งขึ้น

6. ครูประถมศึกษาคควรเป็นผู้ที่ตีในการปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย การใช้คำพูด การตรงต่อเวลา ความประณีตบรรจง

7. ครูประถมศึกษาคควรทำหน้าที่กระตุ้น และส่งเสริมให้นักเรียนทุกคนได้แสดงออก

8. ครูประถมศึกษาคควรส่งเสริมให้นักเรียนมีอิสระในการทำงาน จัดให้มีกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่ม และเป็นรายบุคคลควบคู่กันไปเสมอ

3.2 ลักษณะครูที่ดี

การสอนเป็นงานที่ยากยิ่ง เพราะครูต้องทำงานกับคน ซึ่งมีความยุ่งยากสลับซับซ้อนมาก ครูที่ดีจึงควรมีลักษณะหลายอย่าง สำหรับเรื่องนี้มีผู้ให้ความเห็นไว้มากมาย สุรินทร์ สรสิริ (2515:3-9) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะ 6 ประการ คือ

1. บุคลิกภาพดี ได้แก่ การมีรูปร่างหน้าตาดี แต่งการดี เชื้อมั่นในตัวเอง วาจาคดี และปรับตัวดี

2. จัดห้องเรียนดี มีความเหมาะสมในบรรยากาศ ถูกสุขลักษณะ เก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ไว้อย่างเหมาะสม

3. มีความสัมพันธ์อันดีกับนักเรียน

4. การสอนดี มีการเตรียมการสอนตามหลักสูตร และสอนได้ตามนั้น และครูจะต้องมีความรู้เรื่องในเรื่องที่สอนเป็นอย่างดี

5. มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพครู จะต้องมีการขยันหมั่นเพียรและวินัยตามระเบียบประเพณีของครูและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ

6. มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครองดี และถ้าจะแยกย่อยออกเป็นรูปของพฤติกรรม
แล้วจะมี 11 ข้อ คือ

1. ตรงต่อเวลา
2. มาทำงานเป็นเนืองนิตย์
3. เตรียมการสอนสม่ำเสมอ
4. เป็นตัวอย่างที่ดีของนักเรียน
5. ทำงานสำเร็จเรียบร้อยรวดเร็ว
6. รู้และรับผิดชอบงานในขอบข่ายของตน
7. หมั่นศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
8. ไม่ถือเขาถือเรา มีความสามัคคีกลมเกลียว
9. ต้องมีจรรยาบรรณ และระเบียบตามประเพณีของครู ของครูสภา
10. ประจบหัวหน้าสถานศึกษาด้วยการทำงานตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ มิให้

คอยเสนอหน้า และสอพลอ ด้วยการพูดที่ไม่เป็นเรื่องให้นายทราบ แล้วทำให้นายและลูกน้องแตก
กัน

เทพ การะเกด (2505:46-50) ได้สรุปไว้ว่า ครูที่ดีต้องมีคุณลักษณะส่วนตัวและ
ปฏิบัติดังนี้

1. มีบุคลิกภาพดี
2. มีศรัทธาในการสั่งสอนอบรม
3. กระตือรือร้นในการทำงาน
4. เชื่อมั่นในคุณค่าของงาน
5. ดำรงตนอยู่ในที่อันเหมาะสม
6. ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอทุกด้าน
7. รอบรู้วิถีทางทำงาน
8. ศึกษาหาความชำนาญรอบด้าน
9. เป็นผู้นำที่ดี
10. มีธรรมจริยาสูง
11. พร้อมสำหรับคำแนะนำและใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ
12. สนใจในการวัดผล และประเมินผลงานของตนอยู่เสมอ
13. พร้อมที่จะนำแนวคิดใหม่ ๆ วิธีการสอนใหม่ ๆ มาใช้
14. ใช้จิตวิทยาในการสอน

4. ระบบกระบวนการเรียนการสอนของครูประถมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สงขลา เขต 3

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดการจัดการศึกษาไว้ใน หมวด 4 มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรม ให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา
3. จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
4. จัดการเรียนรู้ การสอน โดยผสมผสานความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุล กับ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้สอนและผู้เรียนสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกันจาก สารสนเทศด้านการเรียนการสอน แหล่งวิทยาการต่าง ๆ
6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง และบุคลากรทุกฝ่าย เพื่อช่วยพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

สาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ประกอบด้วยองค์ความรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่มสาระ คือ

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 เป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูงในการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนทุกคนที่ได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้วยระบบการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ ตัวชี้วัด/เป้าหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 เร่งรัดพัฒนาความพร้อมในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารให้แก่สถานศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาในสังกัด เพื่อการเรียนรู้ และการบริหารจัดการตามกลยุทธ์ที่ 4 โดยมีตัวชี้วัด/ค่าเป้าหมาย ดังนี้

1. นักเรียนที่จบการศึกษาภาคบังคับ ร้อยละ 80 มีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์พื้นฐาน เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
  2. นักเรียนที่จบมัธยมศึกษาตอนปลายอย่างน้อย ร้อยละ 40 สามารถเขียนโปรแกรม และออกแบบเว็บเพจได้
  3. ครูร้อยละ 70 มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน และการบริหารจัดการ
  4. สถานศึกษา ร้อยละ 90 มีการเชื่อมต่อระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง และสถานศึกษา ร้อยละ 90 นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยจัดกระบวนการเรียนรู้
  5. สถานศึกษาขนาดเล็ก ร้อยละ 50 มีระบบการศึกษาทางไกล เพื่อเสริมคุณภาพการจัดการเรียนการสอน
  6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีศูนย์รวมสารสนเทศด้านการเรียนการสอน/สื่อ เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนให้กับสถานศึกษาได้ทุกกลุ่มสาระ
  7. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีศูนย์รวมเครือข่ายการซ่อมบำรุงคอมพิวเตอร์
- เพื่อเป็นการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ คุณภาพ ตามกลยุทธ์ที่ 4 สำนักงานเขตพื้นที่ที่ได้จัดโครงการต่าง ๆ ขึ้นเพื่อสนับสนุนครูให้ได้ใช้สารสนเทศ สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้ผู้เรียนมีคุณภาพ เช่น โครงการประกวดแข่งขันทักษะทางวิชาการ เป็นการคัดกรองนักเรียนที่มีความเป็นเลิศทางวิชาการ อันเป็นผลมาจากการที่ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สารสนเทศ ด้านการพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานทางการศึกษา มีการสนับสนุนให้ครูได้นำสื่อการสอนมาใช้ในการแก้ไขปัญหา

นักเรียนที่มีความบกพร่อง โดยใช้กระบวนการวิจัย และยังมีโครงการใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน แหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ซึ่งเป็นสารสนเทศด้านการเรียนการสอนที่ดีเยี่ยม เช่น ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พิพิธภัณฑ์ หอสมุด ฯลฯ โครงการดังกล่าวสถานศึกษาต้องจัดเพื่อให้ครูได้สร้างสารสนเทศด้านการเรียนการสอนและจัดทำสื่อการเรียนการสอน เพื่อนำไปใช้จัดกิจกรรมความรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีคุณภาพตามนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องจากผลงานวิจัยในประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญการวิจัยที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการสอนได้ดังนี้

วิจัย การกุล (2525:ม.ป.น.) ทำการวิจัยบทบาทของศูนย์วิทยบริการในด้านของการใช้สื่อการสอนของวิทยาลัยครูในประเทศไทย โดยทำการศึกษาแนวโน้มของการใช้สื่อการสอนของนักศึกษา และหาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ ทำการวิจัยจากวิทยาลัยครู 4 แห่ง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ อาจารย์ผู้สอนจำนวน 10 คน และนักศึกษาจำนวน 400 คน สถิติที่ใช้คือค่า สถิติมัธยฐาน (Median) หรือฐานนิยม (Mode) อินเตอร์ควอไทล์เรนจ์ (Interquartile Renge) และค่าChi-Square เพื่อหาค่าการแจกแจง และความสอดคล้องของข้อมูล ผลการวิจัยที่ได้สรุปว่า

1. การใช้สื่อการสอนของอาจารย์ และนักศึกษายู่ในระดับน้อยที่สุด
2. นักศึกษาไม่ทราบ โปรแกรมการใช้สื่อการสอนที่จัดให้บริการ
3. นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนเห็นด้วยในระดับมากในการจัดให้มีบริการสื่อการสอนในรูปแบบของศูนย์วิทยบริการ
4. นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่ามีความเป็นไปได้ในระดับสูงที่จัดมีการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการ โดยกลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอแนะว่า การบริการของศูนย์วิทยบริการควรมีสื่อการสอนที่หลากหลายและควรให้บริการที่รวดเร็ว

สรารุช ศิริสุขประเสริฐ (2531:ม.ป.น.) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนซอเตียม สำหรับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจสถานภาพเทคโนโลยีทางการศึกษาภายในโรงเรียนมัธยมแต่ละแห่งในกลุ่มโรงเรียนในจังหวัดเพชรบูรณ์ ศึกษาปัญหาการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและสำรวจความต้องการความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีต่องานเทคโนโลยีทางการศึกษาในจังหวัดเพชรบูรณ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและอาจารย์เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีทางการศึกษา มีความเห็นว่าการใช้สื่อการสอนจะทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นควรสนับสนุนให้อาจารย์ใช้

และผลิตสื่อประกอบการสอน และควรจัดสรรงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และเห็นว่า สมควรเป็นอย่างมากที่จะจัดตั้งศูนย์การศึกษาแบบคอนซอเทียมสำหรับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์

ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532:ม.ป.น.) ทำการวิจัยเรื่อง โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร อาจารย์และครูด้านโสตทัศนศึกษา จำนวน 31 โรงเรียน ของสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยมีดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งว่างานเทคโนโลยีทางการศึกษามีความสำคัญและมีประโยชน์มาก ควรมีการสนับสนุนและมีความเห็นเพิ่มเติมว่า สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุดคือ การขาดสื่อการสอน

2. อาจารย์ผู้สอนกล่าวถึงเทคโนโลยีทางการศึกษาว่าทำให้ผู้เรียนสนใจและมีความเข้าใจมากขึ้น อาจารย์ส่วนมากเคยใช้โสตทัศนูปกรณ์ประกอบการสอนบ้างเป็นบางครั้ง เนื่องจากไม่มีเวลาพอที่จะเตรียมอุปกรณ์การสอน

3. ครูโสตทัศนศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานทางเทคโนโลยีทางการศึกษาว่า สิ่งที่สำคัญคือการขาดงบประมาณในการดำเนินงานผลิตสื่อการสอน ผู้บริหารไม่ให้การสนับสนุน ขาดสถานที่เฉพาะสำหรับงานทางด้านสื่อการสอน และความสะดวกในการยืมสื่อการสอนจากหน่วยงานอื่น ครูส่วนมากไม่ใช้สื่อการสอนประกอบการสอนของตน

4. ความคิดเห็นต่อการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา พบว่า ครูผู้สอนมีความต้องการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาสูงกว่ากลุ่มอื่น รองลงมาคือ ผู้บริหาร โรงเรียน และกลุ่มครูโสตทัศนศึกษาตามลำดับ

นพรัตน์ ชูไสว (2533:ม.ป.น.) ทำการวิจัยเรื่อง โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอน โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว ผลการวิจัยพบว่า

1. ครูผู้สอนมีความเห็นว่า โสตทัศนูปกรณ์ สื่อการสอน และนวัตกรรมทางการศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ทั้ง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการเรียนการสอน

2. ปัญหาของครูผู้สอนได้แก่ โสตทัศนูปกรณ์มีจำกัด ขาดงบประมาณในการจัดหาโสตทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหา เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เพียงพอ และห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์

3. ครูผู้สอน ร้อยละ 86.01 - 97.90 เห็นด้วยกับการจัดบริการศูนย์สื่อทางการศึกษาให้

แก่ครูอาจารย์ และร้อยละ 90.21 - 95.10 เห็นด้วยกับการจัดบริการสื่อการสอนแก่นักเรียน เพื่อให้
เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนที่ดีขึ้น

4. ครูผู้สอนร้อยละ 56.64 มีความเห็นว่าศูนย์สื่อทางการศึกษาควรจัดตั้งเป็นเอกเทศ
ครูผู้สอน ร้อยละ 34.26 เห็นว่าศูนย์สื่อทางการศึกษาควรอยู่ในความดูแลของผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย
บริการ

5. โรงเรียนมีความพร้อมด้านโสตทัศนูปกรณ์ โดยมีสื่ออยู่หลายชนิด แต่ยังมีจำนวน
น้อย

6. ครูผู้สอน ร้อยละ 57.34 เห็นว่า การจัดตั้งศูนย์สื่อทางการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก
และควรจัดทำอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เป็นศูนย์กลางของการบริการ ผลิต และจัดทำโสตทัศนูปกรณ์
สำหรับครูอาจารย์ นักเรียน

ทัศนีย์ บุญชูวิทย์ (2534:ม.ป.น.) ได้ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของอาจารย์
เกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อศึกษาความคิดเห็นและ
ความต้องการเกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และนำเสนอ
รูปแบบการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 296 ท่าน
ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความเห็นด้วยระดับมากเกี่ยวกับการจัดการของศูนย์สื่อการศึกษา ด้าน
วัตถุประสงค์ หน้าที่ และกิจกรรมดังนี้ ศูนย์สื่อการศึกษาควรเป็นแหล่งในการผลิต จัดหา และ
บริการสื่อการสอน ช่วยเหลือการวิจัย ควรมีการพัฒนาการจัดเก็บสื่อการสอนอย่างเป็นระบบ
สะดวกแก่การค้นหาในการจัดหา ผลิต และพัฒนาสื่อการศึกษาด้วยบริการที่มีคุณภาพและทันสมัย
มีบุคลากรอย่างเพียงพอ ตลอดจนมีผู้ให้คำปรึกษาด้านสื่อการสอนแก่คณาจารย์ มีการจัดทำบัญชี
รายการ โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์ และเปิดโอกาสให้คณาจารย์เข้ามาผลิตสื่อด้วยตนเองได้ ด้าน
รูปแบบของศูนย์สื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น มีลักษณะเป็นศูนย์เอกเทศ ที่มีหน่วยงานที่มี
หน้าที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ด้านเทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นการเฉพาะ โดยมีสถานที่ บุคลากร วัสดุ
เครื่องมือ ตลอดจนการบริหารงาน การให้บริการด้านโสตทัศนศึกษา และเทคโนโลยีการศึกษาเป็น
หน่วยเองทั้งหมด

จันทรา ปัทมสุนทร (2535:ม.ป.น.) ได้ศึกษาความต้องการศูนย์วิทยบริการของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิต ตามความคิดเห็นของอาจารย์ และนักศึกษา พบว่า

1. อาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย โดยเชื่อมโยงระหว่าง
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด

2. นักศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน ต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่าย โดยเชื่อมโยง
จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ศูนย์รังสิตกับศูนย์ท่าพระจันทร์ในระดับต้องการมากที่สุด

3. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของอาจารย์ทุกคณะ พบว่า อาจารย์มีความต้องการแตกต่างกัน โดยอาจารย์คณะวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีต้องการบริการผลิตสื่อการสอน และวัสดุวัสดุมากกว่า คณะอื่น ๆ

4. เมื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักศึกษาทุกคณะ พบว่านักศึกษาคณะศิลปศาสตรศึกษาต้องการสื่อและอุปกรณ์ประเภทภาพที่ต้องฉายวัสดุอุปกรณ์ ลายเส้น โสตวัสดุ บทเรียน โปรแกรม และเครื่องฉายมากกว่าคณะอื่น ๆ

อัจฉรา ตั้งสงบ (2535:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการดำเนินการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กับพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการสอนของครู โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านห้วยเป้า จังหวัดเลย พบว่า ครูและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า ศูนย์สื่อศึกษามีประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ ด้านบรรยากาศในโรงเรียน การบริการไม่ยุ่งยากซับซ้อน ปริมาณสื่อยังมีไม่เพียงพอควรมีการผลิตเพิ่มเติม สื่อที่ควรปรับปรุง คือ สื่อที่ทำด้วยกระดาษและสื่อประเภทเกม สื่อที่ใช้มาก คือ ประเภทเกม หนังสืออ่านเพิ่มเติม สื่อกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ภาษาไทย และคูหาการศึกษาทางเสียง นอกจากนี้ศูนย์สื่อศึกษายังมีส่วนส่งเสริมให้เด็กมีระเบียบวินัย รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีน้ำใจเอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน ส่วนปัญหาของศูนย์สื่อการศึกษา คือ ขาดงบประมาณในการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์สำหรับผลิตสื่อ

พุทธินคร ค้อยสำราญ (2536:บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์สภาพความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาในวิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า วิทยาลัยสารพัดช่างและวิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง ทั้ง 11 แห่ง มีหน่วยงานสำหรับให้บริการและผลิตสื่อการสอนโดยเฉพาะ และพบว่า โสตทัศนูปกรณ์ที่วิทยาลัยมีอยู่นั้นอยู่ในสภาพดี สภาพการใช้และความต้องการของครูอาจารย์พบว่า สื่อประเภทวัสดุ เอกสาร ตำราอยู่ในระดับมากที่สุด ประเภทอุปกรณ์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะอยู่ในระดับมากกว่าสื่อชนิดอื่น ด้านสภาพการให้บริการพบว่า การให้บริการยืมสื่อการสอนมีการให้บริการมากที่สุด รองลงไปได้แก่ การบริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน ส่วนการซ่อมบำรุงและรักษาสื่อการสอน มีการให้บริการอยู่ในระดับน้อย ส่วนปัญหาและอุปสรรค ครู-อาจารย์ ประสบปัญหาในการผลิตสื่อการสอน ส่วนเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษาประสบปัญหาเกี่ยวกับห้องสำหรับให้บริการมีน้อย และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษามีไม่เพียงพอ ด้านความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู อาจารย์และเจ้าหน้าที่โสตทัศนศึกษามีความเห็นว่า ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา และบุคลากรที่รับผิดชอบควรจบการศึกษาทางด้านนี้ โดยเฉพาะ และควรรวมกันจัดตั้งศูนย์สื่อศึกษาระดับภาค โดยเฉพาะวิทยาลัยในสังกัด

มนต์ชัย มนุชาราม (25836:บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับวิทยาลัยเทคนิคโพธาราม ผลการวิจัยพบว่า

1. บุคลากรประจำศูนย์สื่อการศึกษา ควรเป็นอาจารย์ที่มีความรู้ทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา และอัทรบรรจุใหม่ทางด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา มีคุณสมบัติและคุณลักษณะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีการพัฒนาตนเองให้ก้าวทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ อยู่เสมอ
2. ควรจัดงบประมาณของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยคำนึงถึงนโยบายและเป้าหมายในการดำเนินการที่ชัดเจน ควรจัดงบประมาณด้วยวิธีระบบให้สอดคล้องกับกิจกรรม
3. สถานที่ตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ควรเป็นสถานที่ที่สะดวกต่อการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ มีความเป็นเอกเทศและมีเอกภาพ มีสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเพียงพอ
4. สื่อการเรียนการสอน ควรเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน มีความเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอน ลักษณะของสื่อที่ใช้ควรเป็นสื่อประสม
5. การบริการสื่อการเรียนการสอน ควรมีการสำรวจความต้องการการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และจัดการบริการตามผลที่ประเมินได้ ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

ธวัช ช่อสตัย (2539:ม.ป.น.) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า พบว่าควรแบ่งออกเป็น 5 แผนกดังต่อไปนี้

1. แผนกธุรการ ประกอบด้วย งานสารบรรณ งานกำลังพล งานการเงินและบัญชี งานพัสดุและทะเบียน งานสวัสดิการ งานข้อมูลสถิติ งานประสานงาน และงานอาคารสถานที่
2. แผนกวิชาการ ประกอบด้วย งานวางแผน ออกแบบและจัดระบบ งานแนะนำและให้คำปรึกษา งานวิจัย งานฝึกอบรม และงานการประเมิน
3. แผนกบริการ ประกอบด้วย งานค้นคว้า การยืมคืนสื่อการศึกษา งานสนับสนุนและเผยแพร่วิชาการ และงานประชาสัมพันธ์
4. แผนกผลิต ประกอบด้วย งานกราฟิก งานโทรทัศน์และงานบันทึกภาพ งานภาพนิ่ง งานวิทยุและงานเทปบันทึกเสียง งานเอกสารและตำรา งานสร้างโปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานสำเนา
5. แผนกเทคนิค ประกอบด้วย งานตรวจซ่อมบำรุง งานติดตั้ง ควบคุมอุปกรณ์ไฟฟ้า และเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ งานวิเคราะห์ จัดหมวดหมู่ งานจัดหาสื่อ งานขึ้นบัญชีคุม สป. งานบริจาค และงานจำหน่าย

นัยนา นุรารักษ์ (2539:ม.ป.น.) ได้ศึกษารูปแบบการนำเสนอการจัดศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์ พบว่า การบริการที่ศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์ควรจัดให้มีคือ

1. บริการการใช้ รวมทั้งคำแนะนำการใช้งาน
2. บริการค้นคว้าต่าง ๆ บริการยืม คืบ วัสดุ อุปกรณ์ เอกสารและสื่อการสอน
3. การผลิตสื่อการสอนบางชนิด
4. การทำสำเนาสื่อประกอบการเรียนการสอนบางชนิด
5. การบริการติดต่อสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ
6. การดัดแปลงสื่อประกอบการเรียนการสอนบางชนิด
7. การบริการซ่อมบำรุง วัสดุ อุปกรณ์ สื่อการสอนบางชนิด
8. การบริการสถานที่ในการจัดประชุม อบรม สัมมนา

ณรงค์ มุกดาสว่าง (2540:บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง ศูนย์สื่อการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษานั้น ต้องคำนึงถึงการบริหารงาน การดำเนินงานจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม สถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ เพราะสภาพปัจจุบันการบริหารงานด้าน โสตทัศนศึกษายังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน สถานที่ที่ใช้ดำเนินการด้าน โสตทัศนศึกษาของโรงเรียนมีเพียงร้อยละ 26.42 บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่โสตทัศนศึกษามีภาระงานสอนมากเกินไปจึงไม่มีเวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้ อีกทั้งยังขาดความรู้และประสบการณ์ ด้านวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา งบประมาณที่ได้รับไม่เพียงพอ และไม่ตรงกับความต้องการ

วิชญา ปาณปูลณัง (2540:ม.ป.น.) ได้วิจัยเกี่ยวกับการจัดสร้างองค์กรของศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดโครงสร้างองค์กรควรจัดเป็น 3 กลุ่มงานดังนี้คือ งานบริหาร งานเทคนิค และงานบริการ

1. งานบริหาร ประกอบด้วย หน่วยงานกำหนดนโยบาย และวางแผน หน่วยงานบริหาร บุคลากร หน่วยงานจัดทำสถิติ และรายงาน หน่วยงานธุรการ การพิมพ์ หน่วยงานสถานที่ และพัสดุ หน่วยงานประเมินผลงาน หน่วยงานการเงิน หน่วยงานป้องกัน และรักษาความปลอดภัย หน่วยงานวิจัย และพัฒนา

2. งานเทคนิค ประกอบด้วย หน่วยงานจัดหาสื่อ หน่วยงานเตรียมสื่อ หน่วยงานบำรุงรักษาสื่อ และหน่วยงานวิเคราะห์หลังรายการเพื่อจัดทำฐานข้อมูล

3. งานบริการ ประกอบด้วย หน่วยงานบริการยืม – คืบภายในศูนย์วิทยบริการ และระหว่างศูนย์วิทยบริการ หน่วยงานบริการแนะนำการใช้ศูนย์วิทยบริการ หน่วยงานบริการจัด

นิทรรศการและกิจกรรม หน่วยงานบริการชุมชน หน่วยงานบริการสำเนาสื่อ และหน่วยงานบริการพัฒนาและปรับปรุงสื่อ

เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น พบว่า ในการดำเนินงานด้านสื่อการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายวางแผนและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนการจัดสรรงบประมาณ การจัดหาบุคลากร ประเมินและติดตามผลการดำเนินงานสื่อการศึกษาที่ครู-อาจารย์ผลิต คือ บัตรคำ/บัตรภาพ เทคนิคการสอนที่ครู-อาจารย์ใช้ คือ การสาธิต ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านสื่อการศึกษา คือ การจัดสรรงบประมาณ และการจัดบุคลากรที่มาปฏิบัติงาน ครู-อาจารย์มีความเห็นว่า ปัญหาที่สำคัญมากที่สุด ได้แก่ การผลิตและการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ ความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา ผู้บริหารต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยาการทุกรูปแบบ ที่รวมงานห้องสมุด และงานโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน มีบริการอื่น ๆ มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ และมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ ส่วนครู-อาจารย์ต้องการให้ศูนย์สื่อศึกษามีการจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้

พวงแก้ว กล้ากลาง (2541:ม.ป.น.) การพัฒนารูปแบบศูนย์ผลิตบทเรียนสื่อประสมของคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า

1. ผู้มีประสบการณ์ในการผลิตบทเรียนสื่อประสมมีความต้องการที่จะใช้บริการศูนย์ผลิตบทเรียนสื่อประสมของคณะครุศาสตร์จุฬาฯ ในระดับมากที่สุด คือ การผลิตบทเรียนสื่อประสมแล้วบันทึกลงแผ่นซีดีรอม การให้คำปรึกษาโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง โดยเรื่องที่ต้องการปรึกษาในระดับมากที่สุด คือ การสร้างกราฟฟิกในคอมพิวเตอร์ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการผลิตบทเรียนสื่อประสม วิธีการเผยแพร่โปรแกรมลงในเครือข่ายคอมพิวเตอร์และต้องการชมตัวอย่างผลงานผลงานการผลิตบทเรียนสื่อประสมของศูนย์ เพื่อพิจารณาก่อนตกลงใช้บริการ สำหรับวันและเวลาที่ต้องการให้ศูนย์เปิดบริการในระดับมากที่สุดคือวันจันทร์ถึงวันศุกร์ ระหว่างเวลา 08.00 ถึง 19.00 น

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นในระดับมากและสอดคล้องกันในประเด็นต่อไปนี้ ศูนย์ฯควรมีนโยบายการดำเนินงานเพื่อการผลิต อบรม วิจัย และพัฒนาบทเรียนสื่อประสม บริการให้แก่อาจารย์และนิสิตจุฬาฯ ตลอดจนบุคลากรภายนอกที่มีความสนใจ ศูนย์ฯ ควรเป็นหน่วยงานอิสระในการกำกับของคณะครุศาสตร์ โดยในระยะ 1-2 ปีแรกควรได้รับงบประมาณจากมหาวิทยาลัยจนเมื่อศูนย์ฯ ขยายงาน ได้มั่นคงแล้วงบประมาณจึงมา

จากการให้บริการของศูนย์ฯ เอง โครงสร้างการบังคับบัญชาแบ่งออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายธุรการ ฝ่ายวิชาการและฝ่ายผลิต บุคลากรภายในศูนย์ฯ ประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ นักออกแบบบทเรียน นักออกแบบงานกราฟฟิก นักเขียนโปรแกรม ช่างเทคนิค พนักงานธุรการ พนักงานการเงินและวิทยากรประจำศูนย์ฯ สำหรับวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นภายในศูนย์ฯ ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียประสิทธิภาพสูงเชื่อมต่อในระบบเครือข่ายเฉพาะบริเวณ (LAN) พร้อมเครื่องพิมพ์ ซอฟต์แวร์ที่ถูกกฎหมาย เครื่องวาดภาพ เครื่องเขียนบันทึกลงแผ่นซีดีรอม โมเด็ม กล้องดิจิทัลวีดีโอ เครื่องสำรองไฟฟ้า และเครื่องใช้สำนักงาน

อชิรญา หกสุวรรณ (2541:บทคัดย่อ) ได้ศึกษารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในมหาวิทยาลัยของรัฐบาล ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในมหาวิทยาลัยของรัฐที่ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าเหมาะสมสอดคล้องกัน มีองค์ประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ส่วนการบริหารและการจัดการ และส่วนรูปแบบการบริการ

1. การบริหารและการจัดการ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า สื่อประกอบการสอนที่จัดให้บริการควรมีความสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน ห้องเรียนควรจัดให้มีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนผู้เรียนและมีอากาศถ่ายเทได้ดี โสตทัศนูปกรณ์ควรได้รับการติดตั้งให้สะดวกต่อการใช้และบุคลากรที่ทำหน้าที่ให้บริการด้านสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาควรมีความรู้ ความสามารถ และบุคลิกภาพเหมาะสมกับงาน ควรมีการสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นระยะ ๆ ควรมีการจัดรายการเกี่ยวกับแหล่งสื่อการสอนจากภายนอกไว้ โดยที่ศูนย์จะเป็นสื่อกลางในการติดต่อ การจัดทำแผนการดำเนินงานควรมีการประสานงานกับคณะ ควรติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรภายในศูนย์ และควรจัดทำฐานข้อมูลสื่อการสอนโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่ออำนวยความสะดวกในการสืบค้นและบริการ

2. ด้านรูปแบบการบริการ พบว่า ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า การวางแผนควรคำนึงถึงการประหยัดเวลา งบประมาณ บุคลากร การใช้วัสดุให้ได้ประโยชน์สูงสุด การวางแผนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และหัวหน้าศูนย์ ศูนย์ควรมีหน้าที่ในการติดต่อประสานงานระหว่างคณะในการบริการ ผลิตและจัดหาสื่อการสอน และศูนย์ควรทำหน้าที่เป็นแหล่งข้อมูลเพื่อการศึกษา

ดวงสุดา แสงสุดา (2542:ม.ป.น.) ได้ศึกษาการพัฒนาารูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน โดยทำการศึกษาห้องสมุดประชาชนในภาคเหนือตอนบนจำนวน 76 ศูนย์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่บรรณารักษ์ และผู้บริหารจากศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนอำเภอจำนวน 8 ศูนย์ และสอบถามข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์อีก 76 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การจัดโครงสร้างองค์กรควรจัดเป็น 3 กลุ่มงาน ได้แก่ งานบริหาร งานบริการ และงานเทคนิค

2. การวางแผนและจัดสถานที่ของศูนย์ควรมีสถานที่ยืม-คั้น ตรวจสอบเช็ค ซ่อมบำรุง เก็บสื่อพื้นที่สำหรับทำงานของบุคลากร พื้นที่สำหรับศึกษาสื่อ โสตทัศน มุมวารสาร มุมเด็ก และพื้นที่บริการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต พื้นที่จัดแสดงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

3. การบริการควรเปิดบริการตั้งแต่วันจันทร์ถึงวันอาทิตย์ เวลา 8.30 น. ถึง 20.00 น. และบริการยืม-คั้นหนังสือทั้งภายในและระหว่างศูนย์วิทยบริการ บริการใช้สื่อการศึกษาที่ทันสมัย บริการค้นหาข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต บริการให้คำแนะนำการใช้ศูนย์ บริการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา เปิดเทปวีดิทัศน์ บริการห้องสมุดเสียง เป็นสถานที่ค้นคว้าเรียนรู้ และเป็นศูนย์กลางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

4. การจัดกิจกรรมภายในศูนย์ ควรจัดนิทรรศการความรู้ ข่าวสาร วันสำคัญต่าง ๆ จัดมุมศิลปะวัฒนธรรม ศาสนา และวรรณกรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมือง และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวของชุมชน แนะนำหนังสือใหม่ จัดกิจกรรมร่วมมือกับสถาบันและองค์กรต่าง ๆ จัดกิจกรรมส่งเสริมการค้นหาข้อมูลโดยผ่านสื่อ จัดอบรมครูนักเรียนเกี่ยวกับสื่อที่ทันสมัย เช่น การใช้อินเทอร์เน็ต จัดฉายวีดิทัศน์เพื่อส่งเสริมความรู้ เป็นต้น

5. งบประมาณควรได้รับจากรัฐบาลอย่างเพียงพอ และควรได้รับงบจากองค์กรเอกชนและผู้จิตศรัทธาการจัดประเภทสื่อควรมีทั้งสื่อตีพิมพ์และสื่อไม่ตีพิมพ์

ฉวีวรรณ ตันติแก้วประโยชน์ (2543:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและความต้องการในการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่ เห็นด้วยว่า โรงเรียนนายร้อยตำรวจควรสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา โดยมีความคิดเห็นในเรื่อง ต้องการให้มีการจัดทำปฏิทินล่วงหน้าในแต่ละภาคการศึกษา แต่มีความคิดเห็นต่างกันในเรื่อง ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาจะสังกัดอยู่กับหน่วยงานใด อาจารย์และเจ้าหน้าที่มีสภาพการดำเนินงาน ด้านการบริการเทคโนโลยีทางการศึกษาเพื่อการเรียนการสอนในระดับมาก ส่วนด้านการจัดหาเทคโนโลยีทางการศึกษา การประชาสัมพันธ์และการบำรุงรักษาเทคโนโลยีทางการศึกษา จะมีสภาพต่างกัน อาจารย์มีความต้องการด้านอุปกรณ์สำหรับการบริการสูงสุด และเจ้าหน้าที่มีความต้องการด้านอุปกรณ์ประจำสำนักงานสูงสุด อาจารย์และเจ้าหน้าที่มีสภาพปัญหาเช่นเดียวกัน คือ เรื่องงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ กับความต้องการ ผู้บริหาร อาจารย์และเจ้าหน้าที่เห็นด้วยว่า ชีคความสามารถของแผนกโสตทัศนศึกษาและงานเทคโนโลยีทางการศึกษามีจำกัด ควรมีการเพิ่มจำนวนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในงานเฉพาะด้าน

สามารถ คงศรี (2545:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษารูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบัน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตอำเภอเมืองนครปฐมทุกแห่ง มีการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาเพื่อบริการสื่อการเรียนการสอนให้แก่ครู-อาจารย์ทุกโรงเรียน ได้รับการจัดสรรงบประมาณในการดำเนินงานแต่ไม่เพียงพอกับความต้องการ ขาดการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์และสื่อการสอนที่มีอยู่ให้ครูรับทราบ สื่อที่มีอยู่ไม่ตรงกับความต้องการ มีไม่เพียงพอและอยู่กระจัดกระจายตามสายชั้นต่าง ๆ ไม่มีครูที่จบการศึกษาสาขา โสตทัศนศึกษาเข้ามาทำหน้าที่โดยเฉพาะ

2. รูปแบบศูนย์สื่อการศึกษา มีคณะกรรมการที่ปรึกษาทำหน้าที่ให้คำปรึกษาด้านนโยบาย วัตถุประสงค์ อำนวยความสะดวก จัดหางบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา ศูนย์สื่อการศึกษาต้องเป็นหน่วยงานกลางทำหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน อยู่ในความดูแลของผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ โดยแบ่งออกเป็นฝ่ายต่าง ๆ ได้แก่ ฝ่ายงานประชาสัมพันธ์ ฝ่ายงานเทคนิค ฝ่ายงานบริการ ฝ่ายงานซ่อมบำรุงและฝ่ายงานวิชาการ อาคารสถานที่ตั้งเป็นเอกเทศไม่รวมกับห้องสมุด อยู่กึ่งกลางของอาคารเรียนทั้งหมด สามารถขยายได้ในอนาคต มีการจัดแบ่งพื้นที่ภายในศูนย์สื่อออกเป็นบริเวณต่าง ๆ ดังนี้ คือ บริเวณจัดเก็บวัสดุสื่อการสอนใช้จัดเก็บเครื่องมือและอุปกรณ์การสอน บริเวณผลิตสื่อการสอน บริเวณให้บริการยืม-คืน บริเวณที่ทำงานของเจ้าหน้าที่ บริเวณศึกษารายบุคคล บริเวณจัดนิทรรศการและประชาสัมพันธ์ บริเวณบริการคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต และบริเวณส่วนทดลองสื่อก่อนให้บริการงบประมาณในการบริหารงาน ได้มาจากเงินงบประมาณและเงินนอกงบประมาณ ผู้ที่เป็นหัวหน้าศูนย์สื่อการศึกษาต้องสำเร็จการศึกษาสาขาเทคโนโลยีการศึกษาหรือ โสตทัศนศึกษาโดยเฉพาะ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องจากผลงานวิจัยต่างประเทศ ผู้วิจัยสามารถสรุปสาระสำคัญการวิจัยที่เกี่ยวกับศูนย์สื่อการสอนได้ดังนี้

ดี คีฟเฟอร์ (1965:86) ได้ศึกษาปัญหาและอุปกรณ์ในการใช้โสตทัศนวัสดุของครู ผลการวิจัยพบว่าปัญหาและอุปสรรคมีดังนี้

1. ขาดแคลนโสตทัศนวัสดุประเภทเครื่องมือ
2. ขาดแคลนเงินในการจัดซื้อโสตทัศนวัสดุ
3. ขาดความรู้และความชำนาญในการผลิต และการใช้โสตทัศนวัสดุ
4. ขาดห้องเรียนที่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนวัสดุ

เอคคีโบ นูไบ กอสมาส (1990:abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การนำเสนอรูปแบบศูนย์วิทยบริการสำหรับมหาวิทยาลัย Lagos (Nigerian University) ประเทศไนจีเรีย โดยทำการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปทั้งผลดีและผลเสียของการดำเนินงานของศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัย โดยจะทำการพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการจากการศึกษานโยบาย ปรัชญาของสถาบัน และขณะที่เปิดสอน และความต้องการของคณาจารย์และนักศึกษา ทำการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักศึกษา การสัมภาษณ์ผู้บริหาร การสังเกต และศึกษาจากเอกสารเพื่อพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการที่เหมาะสมสำหรับสถาบันผลการวิจัยที่ได้พบว่า

1. แหล่งบริการสื่อการสอนในปัจจุบันไม่สอดคล้องกับภาพรวมของหลักสูตรแต่ละขณะที่เปิดสอน เนื่องจากไม่ได้รับงบประมาณและการสนับสนุนจากผู้บริหาร
2. โครงสร้างของศูนย์วิทยบริการขาดความเหมาะสมในเรื่องของประเภทสื่อและการให้บริการ ทำให้มีผู้เข้ามาใช้บริการน้อยกว่าที่คาดไว้
3. ศูนย์วิทยบริการควรมีการพัฒนาการบริหารงานและโครงสร้างองค์กรที่เป็นระบบมากขึ้น
4. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรปรับปรุงการทำงานเพื่อพัฒนาการบริการและคำนึงถึงทัศนคติของผู้ใช้บริการด้วย

เอปโคเลอร์-โซว์เลอร์ เคทเทอร์ริน (1999: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาดารงการใช้งานห้องสมุดสื่อการสอน (Library Media Centers) ที่เหมาะสมของของ Missouri Combined K-12 Schools กลุ่มตัวอย่างครูผู้สอนของโรงเรียนในท้องถิ่น โดยนำเสนอรูปแบบตารางการใช้งานเป็น 2 รูปแบบ คือนักเรียนชั้นประถม และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า ห้องสมุดสื่อการสอนสามารถให้บริการนักเรียนได้ 88% ของพื้นที่ที่รับผิดชอบ กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ตารางการใช้บริการห้องสมุดสื่อการสอนของนักเรียนชั้นประถมของโรงเรียนไม่ควรกำหนดระยะเวลาของการเข้ามาใช้บริการ ควรให้นักเรียนได้เข้ามาเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ เพื่อเป็นการฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น จากการสำรวจพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาควรมีตารางใช้สื่อการสอนทุกสัปดาห์ ในทางตรงกันข้าม 83 % ของกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า ตารางใช้งานของนักเรียนชั้นมัธยมควรมีการยืดหยุ่น โดยอาจจะไม่จำเป็นต้องจัดตารางให้นักเรียนเข้ามาใช้ห้องสมุดสื่อการสอนทุกสัปดาห์ก็ได้

โตเปอร์สกี เนลส์ (1999: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทของศูนย์วิทยบริการและสื่อมัลติมีเดียนานาชาติ The International Multimedia Resource Center (IMRC) แห่งมหาวิทยาลัย Lehigh จุดประสงค์ของศูนย์นี้เพื่อให้บริการทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา และสื่อมัลติมีเดียเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมต่างประเทศ การเรียนภาษา ทั้งในด้านทักษะการฟัง อ่าน และพูด วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้เพื่อศึกษาว่า 1. ศูนย์ IMRC สามารถสนับสนุนให้ภาควิชา

ต่าง ๆ มีการนำนวัตกรรมการศึกษามาใช้ในการสอนหรือไม่ 2. การทำงานของ IMRC มีการนำเอา นวัตกรรมการศึกษามาใช้เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจได้มากขึ้นหรือไม่

ผลการวิจัยสรุปว่า ศูนย์ IMRC มีการประยุกต์เอาหลักการ Constructivism และการ เรียนรู้แบบร่วมมือกันมาใช้ในการบริการ บุคลากรในศูนย์มีการให้คำแนะนำและพัฒนาสิ่งแวดล้อม ในศูนย์เพื่อให้เกิดการเรียนรู้โดยตลอด ผู้วิจัยสรุปว่า การนำหลักการ Constructivism มาใช้จะทำให้ การเรียนรู้นวัตกรรมการศึกษาของนักศึกษามีความง่ายขึ้น

อัลเมนเนลไฟ จาเบอร์ โมฮัมหมัด (1999: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การจัดโปรแกรม สื่อการสอนของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา (ETC) ของคณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัย Kuwait โดยทำการวิจัยเพื่อวิเคราะห์นโยบายและการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา โดยมี ขอบเขตการวิจัยดังนี้ 1) ภาระหน้าที่ของศูนย์ 2) โครงสร้างองค์กรของศูนย์ 3) ภาระหน้าที่และ คุณสมบัติของบุคลากร 4) ภาระหน้าที่ และการกำหนดนโยบายของผู้บริหารศูนย์ 5) ประเภทของ สื่อการสอนที่ใช้บริการ 6) ประเภทและลักษณะของโครงการฝึกอบรมของศูนย์ 7) งบประมาณ 8) บริการและกิจกรรมของศูนย์ การวิจัยนี้ใช้แบบประเมินของ Stake Countenance Model เพื่อ ประเมินการดำเนินงานของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการ ดำเนินงาน โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจาก ผู้บริหาร และอาจารย์ผู้สอนในภาควิชาต่าง ๆ ของ คณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย Kuwait

ผลการวิจัยสรุปว่า 1) กลุ่มตัวอย่างทราบและอยากเข้าไปใช้บริการของศูนย์เทคโนโลยี การศึกษาในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารและบุคลากรของศูนย์เทคโนโลยีการศึกษามีความต้องการ ที่จะพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 3) อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าควร มีการจัดฝึกอบรม เผยแพร่วิธีการใช้สื่อการสอน การประเมินผลการใช้สื่อการสอน และการเรียนรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพราะอาจารย์ผู้สอนขาดทักษะในการใช้และประเมินผลสื่อการสอน และทักษะการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะว่าภาครัฐควรให้การสนับสนุนในด้านการใช้สื่อ การสอนให้มากขึ้น และมีการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีการศึกษาในทุก ๆ สถาบันการศึกษาด้วย

โดยสรุป ศูนย์สื่อการศึกษามีความสำคัญต่อครูและนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งมีความ ต้องการในรูปแบบต่าง ๆ กัน ศูนย์สื่อการศึกษาเป็นที่ต้องการของครู นักเรียนและนักศึกษา มีการ ใช้สื่อการสอนเกือบทุกประเภทในด้านการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้าและการวิจัย เพราะสื่อ การสอนเป็นเครื่องมือที่จะช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น เป็นเครื่องมือที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ ระหว่างครูกับนักเรียน ครูและนักเรียนจะต้องรู้จักเลือกใช้สื่อการสอนเพื่อพัฒนาในด้านการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพและเกิดประ โยชน์สูงสุดทั้งต่อตนเองและสถานศึกษา และทางผู้วิจัยคาด ว่าเนื้อหาสาระของผลการวิจัยต่าง ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ จะเป็นประโยชน์ในการทำวิจัย

การรายงานผลการวิจัย รวมถึงการนำเสนอผลงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งก่อประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนา
คุณภาพการเรียนการสอนของครูระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุม (1) การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (3) การเก็บรวบรวมข้อมูล และ (4) การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 1,662 คน แบ่งเป็น โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 8 โรงเรียน คิดเป็น 4.10 % โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 133 โรงเรียน คิดเป็น 68.21 % และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 54 โรงเรียน คิดเป็น 27.69 %

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ตามตาราง Taro Yamane ที่ความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 322 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 3 ตอนเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 173 ข้อ และเป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง จำนวน 1 ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

2.1 กำหนดสิ่งที่จะสอบถาม ประกอบด้วย ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู ประถมศึกษา จำนวน 9 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา (2) ด้านการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา (4) ด้านการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา (5) ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน (6)

ด้านมาตรฐานการจัดการสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา (7) ด้านการให้บริการ การเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา (8) การแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน

2.2 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2.3 กำหนดรูปแบบของแบบสอบถาม ประกอบด้วย แบบสอบถามมาตรฐานประมาณค่า(Rating scale) 5 ระดับ โดยมีระดับคะแนนดังนี้

ระดับคะแนน	แปลความหมาย
5	ความต้องการระดับมากที่สุด
4	ความต้องการระดับมาก
3	ความต้องการระดับปานกลาง
2	ความต้องการระดับน้อย
1	ความต้องการระดับน้อยที่สุด

2.4 สร้างแบบสอบถาม โดยเอาแนวคิดมาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1 ฉบับ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ วุฒิการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์สอน สอนในกลุ่มสาระ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 9 ด้าน ประกอบด้วย (1) ด้านประเภทของสื่อการศึกษา จำนวน 46 ข้อ (2) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 20 ข้อ (3) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 19 ข้อ (4) ด้านการบริการให้คำแนะนำบริการปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 14 ข้อ (5) ด้านการให้บริการการใช้ศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 13 ข้อ (6) ด้านมาตรฐานการจัดการสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 31 ข้อ (7) ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา จำนวน 5 ข้อ (8) ด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน จำนวน 25 ข้อ

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับความต้องการและข้อเสนอแนะในการจัดตั้งการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 จำนวน 1 ข้อ

2.5 ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามปลายปิดแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่พัฒนาขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ด้าน

เทคโนโลยีการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวัดผลประเมินผล ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจะทำการทดสอบความถูกต้องรวมทั้งกรอบกลุ่มเนื้อหาสาระที่ต้องการวัด และตรวจสอบข้อคำถามทุกข้อให้มีความถูกต้องตามหลักวิชาการ ภาษาที่ใช้ชัดเจนแจ่มแจ้ง เข้าใจตรงกัน เกณฑ์การให้คะแนนมีความแน่นอนเหมาะสม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ ในภาคผนวก ก หน้า 90)

2.6 ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำไปทดลองใช้กับครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ที่มาจากโรงเรียนขนาดใหญ่ กลาง และเล็ก จำนวนโรงเรียนละ 10 คน

2.7 เลือกข้อคำถามที่ได้ทดลองใช้ นำไปหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) โดยใช้สูตรของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .987 เมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2552 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเข้าใจข้อคำถามทั้งหมด

2.8 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ หลังจากปรับปรุงและเลือกข้อคำถามตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอ จึงนำไปจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำมาใช้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับดังนี้

1. ขอความร่วมมือด้วยการทำหนังสือจากมหาลัยสุโขทัยธรรมาราช นำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูล และขอความร่วมมือให้ครูตอบแบบสอบถาม และขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามถึงโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 จำนวน 322 ฉบับ โดยเจ้าหน้าที่ของของผู้วิจัย และให้โรงเรียนรวบรวมส่งทางไปรษณีย์ และรับแบบสอบถามด้วยตนเอง

3. วัน เวลา ในการแจกแบบสอบถาม ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูล เมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2552

4. จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน 305 ฉบับ มีความสมบูรณ์ 299 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92 เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ตามระเบียบวิธีการทางสถิติ ประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS11.5 for Windows วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. การวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ โดยสูตรดังนี้

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนผู้ตอบ}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

2 การ วิเคราะห์ข้อมูล ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานจอห์น ดับบลิว เบสท์ และเจมส์ วี คาห์น (John W.Best and James V. Kahn) ดังนี้ (Best, John W. and Kahn, James V. 1993) ซึ่งมีสูตรดังนี้

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้ในการหาระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 โดยใช้คอมพิวเตอร์คำนวณ ใช้สูตร ดังนี้

$$\text{การหาค่าคะแนนเฉลี่ย} \quad \bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ย
 $\sum X$ แทน ผลรวมทั้งหมดของคะแนน
 n แทน จำนวนผู้ตอบแต่ละข้อคำถาม

การวิเคราะห์แบบสอบถามระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครู ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 กำหนดช่วงของค่าเฉลี่ย ตามแนวคิดของริเคอร์ (Likert Rating Scale) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง	ความต้องการมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง	ความต้องการมาก
ค่าเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง	ความต้องการปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง	ความต้องการน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง	ความต้องการน้อยที่สุด

2.2 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ในการหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D Standard Deviation) โดยใช้สูตร ดังนี้ (Lefferty, Peter and Rowe, Julain, :1995)

$$\text{S.D.} = \sqrt{\frac{n\sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S^2	คือ	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	$\sum X^2$	คือ	ผลรวมยกกำลังสองของคะแนนทั้ง n จำนวน
	$\sum X$	คือ	คะแนนดิบ
	n	คือ	จำนวนนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยเรื่องความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 3 ตามทัศนะของครูในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์สอน สอนกลุ่มสาระ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา รายละเอียดตามตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1	เพศ		
	ชาย	88	29.4
	หญิง	211	70.6
	รวม	299	100
2	วุฒิกการศึกษาสูงสุด		
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	10	3.3
	ปริญญาตรี	269	90.0
	ปริญญาโท	19	6.4
	สูงกว่าปริญญาโท	1	0.3
	รวม	299	100
3	ประสบการณ์สอน		
	ต่ำกว่า 5 ปี	48	16.0
	5 – 10 ปี	55	18.4
	11 – 15 ปี	49	16.4
	มากกว่า 15 ปี	147	49.2
	รวม	299	100

ลำดับที่	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
4	สอนกลุ่มสาระ		
	ภาษาไทย	80	26.8
	คณิตศาสตร์	58	19.4
	สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม	25	8.4
	ศิลปะ	10	3.3
	ภาษาต่างประเทศ	36	12.0
	วิทยาศาสตร์	47	15.7
	สุขศึกษา และพลศึกษา	24	8.0
	การงานและเทคโนโลยี	19	6.4
รวม		299	100
5	ขนาดโรงเรียน		
	ขนาดเล็ก	91	30.4
	ขนาดกลาง	171	57.9
	ขนาดใหญ่	35	11.7
รวม		299	100
6	ประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา		
	ไม่เคยได้รับการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา หรือมี	40	13.4
	ประสบการณ์ด้านนี้เลย		
	สำเร็จการศึกษาด้านศูนย์สื่อการศึกษาโดยตรง	12	4.1
	เคยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านศูนย์	175	58.5
	สื่อการศึกษา		
	ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราด้วยตนเองด้านศูนย์	42	14.0
สื่อการศึกษา			
ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง	30	10.0	
รวม		299	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งหมด จำนวน 299 คน จำแนกตามเพศ เพศหญิง ร้อยละ 70.6 เพศชาย ร้อยละ 29.4 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ปริญญาตรี ร้อยละ 90.0 ปริญญาโท ร้อยละ 6.4 ต่ำกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 3.3 สูงกว่าปริญญาโท ร้อยละ 0.3 จำแนกตาม ประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี ร้อยละ 49.2 ประสบการณ์สอน 5-10 ปี ร้อยละ 18.4 ประสบการณ์สอน 11 - 15 ปี ร้อยละ 16.4 ประสบการณ์สอนต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 16.0 จำแนกตาม สอนกลุ่มสาระ ภาษาไทย ร้อยละ 26.8 คณิตศาสตร์ ร้อยละ 19.4 วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 15.7

ภาษาต่างประเทศ ร้อยละ 12.0 สังคมศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ร้อยละ 8.4 สุขศึกษา และพลศึกษา ร้อยละ 8.0 การงานและเทคโนโลยี ร้อยละ 6.4 และศิลปะ ร้อยละ 3.3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ขนาดกลาง ร้อยละ 57.9 ขนาดเล็ก ร้อยละ 30.4 ขนาดใหญ่ ร้อยละ 11.7 จำแนกตามประสบการณ์ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ครูส่วนใหญ่เคยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านศูนย์ สื่อการศึกษา ร้อยละ 58.5 ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราด้วยตนเองด้านศูนย์สื่อการศึกษา ร้อย ละ 14.0 ไม่เคยได้รับการศึกษา ฝึกอบรมสัมมนา หรือ มีประสบการณ์ด้านนี้เลย ร้อยละ 13.4 ฝึก ปฏิบัติด้วยตนเอง ร้อยละ 10.0 และสำเร็จการศึกษาด้านศูนย์สื่อการศึกษาโดยตรง ร้อยละ 4.1 ตามลำดับ

ตอนที่ 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา

2.1 ผลการวิเคราะห์ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลาเขต 3 รายละเอียดตามตารางที่ 4.2- 4.10

ตารางที่ 4.2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

ข้อที่	ความต้องการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	ด้านประเภทของสื่อการศึกษา	4.22	.57	มาก
2	ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา	4.06	.70	มาก
3	ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา	4.11	.78	มาก
4	ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา	4.06	.70	มาก
5	ด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน	3.63	.62	มาก
6	ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของ ศูนย์สื่อการศึกษา	4.07	.52	มาก
7	ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา	3.84	.65	มาก
8	ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน	3.77	.71	มาก
	รวม	3.97	.65	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$) และเมื่อพิจารณารายประเด็นทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ ด้านประเภทของศูนย์สื่อการศึกษามีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$) ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.11$) ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.07$) ด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 4.06$) ด้านสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.84$) ด้านการแก้ไขปัญหาอุปสรรคของผู้สอน ($\bar{X} = 3.77$) ส่วนด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.63$)

ตารางที่ 4.3 ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	สื่อสิ่งพิมพ์	4.16	.72	มาก
2	สื่อโสตทัศน	4.18	.73	มาก
3	สื่อเสียง	4.37	.71	มาก
4	สื่อภาพนิ่ง	4.13	.58	มาก
5	ภาพเคลื่อนไหว	4.12	.66	มาก
6	สื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.25	.71	มาก
7	ชุดการสอน	4.30	.70	มาก
8	เครื่องมือ/อุปกรณ์สื่อโสตทัศน	4.14	.59	มาก
	รวม	4.20	.68	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ความต้องการของครู ด้านประเภทของสื่อการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$) และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ สื่อเสียง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.37$) ชุดการสอน ($\bar{X} = 4.30$) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 4.25$) สื่อโสตทัศน ($\bar{X} = 4.18$) สื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 4.16$) เครื่องมือ/อุปกรณ์สื่อโสตทัศน ($\bar{X} = 4.14$) สื่อภาพนิ่ง ($\bar{X} = 4.13$) ส่วน ภาพเคลื่อนไหว มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.12$)

ตารางที่ 4.4 ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	การให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน	4.20	.86	มาก
2	การให้บริการด้านประเภทการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์	4.02	.71	มาก
3	การให้บริการด้านการผลิตสื่อภาพนิ่ง	3.94	.81	มาก
4	การให้บริการด้านการผลิตสื่อเสียง	4.09	.81	มาก
5	การให้บริการด้านการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง	4.05	.84	มาก
6	การให้บริการด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์	4.07	.86	มาก
7	การให้บริการผลิตสื่อประสม	4.18	.85	มาก
	รวม	4.08	.82	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการให้บริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ การให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.20$) รองลงมาเป็นการให้บริการผลิตสื่อประสม ($\bar{X} = 4.18$) การให้บริการด้านการผลิตสื่อเสียง ($\bar{X} = 4.09$) การให้บริการด้านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 4.07$) การให้บริการด้านการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง ($\bar{X} = 4.05$) การให้บริการด้านประเภทการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนการให้บริการด้านการผลิตสื่อภาพนิ่ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.94$)

ตารางที่ 4.5 ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน	3.94	.81	มาก
2	การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน	4.21	.90	มาก
3	การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล	4.19	.82	มาก
	รวม	4.11	.78	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) และเมื่อพิจารณารายข้อ ทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) รองลงมาเป็นการให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล ($\bar{X} = 4.19$) ส่วนการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.94$)

ตารางที่ 4.6 ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน	4.22	.77	มาก
2	รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการสอน	3.97	.82	มาก
3	ลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา	3.93	.77	มาก
รวม		4.04	.79	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.22$) รองลงมาเป็นรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา ($\bar{X} = 3.97$) ส่วนลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.93$)

ตารางที่ 4.7 ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	จำนวนสื่อที่ให้ยืม	3.58	.82	มาก
2	ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ	3.58	.70	มาก
3	วิธีการยืม / จองสื่อการสอน	3.79	.78	มาก
4	กำหนดการยืม-คืน	3.57	.73	มาก
รวม		3.63	.62	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ความต้องการของครูด้านระเบียบการขีมือการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.63$) และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ วิธีการขีมือ / จองมือการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$) จำนวนมือ ที่ให้ขีมือ ($\bar{X} = 3.58$) ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ ($\bar{X} = 3.58$) ส่วน กำหนดการขีมือ-คีน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.57$)

ตารางที่ 4.8 ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหามือและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์มือการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	กำหนดระยะเวลาการจัดหามือการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ	3.52	.68	มาก
2	จัดหามือการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก	4.21	.61	มาก
3	จัดเตรียมสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก	4.18	.63	มาก
4	จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่น ๆ	4.25	.68	มาก
5	กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน	4.27	.63	มาก
6	กำหนดวิธีการจัดหามือการสอน	4.02	.71	มาก
	รวม	4.07	.52	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ความต้องการของครู ด้านมาตรฐานการจัดหามือและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์มือการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$) และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ วิธีการพิจารณาคัดเลือกมือการสอนที่ชัดเจน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาเป็น ($\bar{X} = 4.27$) การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ($\bar{X} = 4.25$) ประเภทของมือการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องการ ($\bar{X} = 4.21$) การจัดเตรียมสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.18$) วิธีการจัดหามือการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.02$) ส่วนระยะเวลาการจัดหามือการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.52$)

ตารางที่ 4.9 ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษา อื่นๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน	4.17	.65	มาก
2	การกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน	4.21	.70	มาก
	รวม	4.19	.68	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ความต้องการของครู ด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) และเมื่อพิจารณารายข้อ ทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ การกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจน เช่น การเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เขตพื้นที่ และส่วนกลาง เป็นต้น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.21$) ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.17$) รองลงมาเป็น

ตารางที่ 4.10 ความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

ข้อที่	รายการ	$\bar{X}$	S.D	แปลความ
1	ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการ เรียนการสอน	3.88	.07	มาก
2	ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อ	3.81	.75	มาก
3	การสอนปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่ง แวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา	3.59	1.05	มาก
4	ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อ การสอน	3.80	.76	มาก
	รวม	3.77	.71	มาก

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ความต้องการของครู ด้านความต้องการในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$) และเมื่อพิจารณารายข้อ ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน

สอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 3.88$) ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน ($\bar{X} = 3.81$) ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน ($\bar{X} = 3.80$) ส่วนปัญหาและ

ตอนที่ 3

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

อุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 3.59$)

3.1 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.1.1. ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กก่อนเป็นอันดับแรกเนื่องจากอยู่ในภาวะขาดแคลนทรัพยากรบุคคล

3.1.2. ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในระดับโรงเรียนมากกว่าจัดตั้งในระดับกลุ่มโรงเรียนเพราะจะช่วยลดเวลาในการเดินทาง และเพิ่มความปลอดภัย

3.1.3. ควรจัดอบรมทบทวนหลักสูตรต่าง ๆ ที่เคยอบรมผ่านไปแล้วเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงและเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อย่างน้อยเทอมละ 1 ครั้ง

3.1.4. ต้องการให้เปิดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนประเภทสื่อ CAI รองลงมาเป็นการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป การใช้อินเทอร์เน็ต และเอกสารประกอบการสอน

3.1.5. ต้องการให้ศูนย์สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในลักษณะของ Internet วารสาร จุลสาร และวิทยุกระจายเสียงไปปลิว ไปสเตอร์ไปปลิวไปสเตอร์

3.1.6. ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีบุคลากรที่รับผิดชอบที่จบการศึกษาด้านนี้ โดยเฉพาะ เช่น สาขาโสตทัศนศึกษา สาขาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา เป็นต้น

3.1.7. ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีการดำเนินงานเป็นศูนย์รวมสรรพวิทยาการทุกรูปแบบ ที่รวมงานห้องสมุด และงานโสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน และมีบริการอื่น ๆ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ

3.1.8. ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและตรงกับความต้องการ สำหรับการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา

3.1.9. ควรมีการสำรวจความต้องการการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และจัดการติดตามประเมินผลอยู่เสมอ

3.1.10. การจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษานั้นควรมีการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในเรื่องของสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ เพราะที่ผ่านมายังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการ

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยเรื่อง ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และดำเนินการสรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังนี้

1.สรุปการวิจัย

1.1 รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.2.1 วัตถุประสงค์ทั่วไป

เพื่อศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

1.2.2 วัตถุประสงค์เฉพาะ

1) เพื่อศึกษาความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

2) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

3) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

4) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

5) เพื่อศึกษาความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอนของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

6) เพื่อศึกษาความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

7) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษาของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

8) เพื่อศึกษาความต้องการด้านการแก้ไขปัญหาคูเปอร์ของครู
ประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

1.3 การดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ประชากร ได้แก่ ครูสอนระดับ
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 1,662 คน แบ่งเป็นโรงเรียน
ขนาดใหญ่จำนวน 8 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 133 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็ก
จำนวน 54 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 322 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นใช้ขนาดของ
กลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane

1.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม(Questionnaire) ความต้องการศูนย์
สื่อการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 จำนวน 3
ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน
ประมาณค่า จำนวน 173 ข้อ และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดแบบมีโครงสร้าง จำนวน 1
ข้อ โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้ **ขั้นที่ 1** กำหนดสิ่งที่จะประเมิน **ขั้นที่ 2** ศึกษา
ค้นคว้า จากเอกสาร ตำรา เนื้อหาสาระที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสอบถาม และเนื้อหาสาระ
เกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม **ขั้นที่ 3** กำหนด
รูปแบบของแบบสอบถาม **ขั้นที่ 4** สร้างแบบสอบถาม **ขั้นที่ 5** ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ **ขั้นที่ 6**
ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ **ขั้นที่ 7** ทดลองใช้แบบสอบถาม **ขั้นที่ 8** นำแบบสอบถาม
ที่สมบูรณ์แล้ว ไปเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม จำนวน 322 ฉบับ โดยให้
โรงเรียนรวบรวมส่งทางไปรษณีย์ และรับแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้รับคืน จำนวน 305 ฉบับ
และมีความสมบูรณ์ 299 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 92

1.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามระเบียบวิธีการทางสถิติ
ประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.4 สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.4.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง วุฒิ
การศึกษาที่จบส่วนใหญ่เป็นวุฒิปริญญาตรี มีประสบการณ์สอนมากกว่า 15 ปี สอนกลุ่มสาระ

ภาษาไทย ทำการสอนอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง และมีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสาร การศึกษาฝึกปฏิบัติการมาบ้าง

1.4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับ ประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทั้งหมดอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการให้บริการประเภทของศูนย์สื่อการศึกษา มีความต้องการมากที่สุด รองลงมาเป็นด้านการ ให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา ด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก ของศูนย์สื่อการศึกษา ส่วนด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน มีความต้องการน้อยที่สุด และเมื่อ พิจารณารายประเด็น พบว่า

1) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านประเภทของสื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ มี ความต้องการสื่อเสียงมากที่สุด รองลงมาเป็น ชุดการสอน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนภาพเคลื่อนไหว มีความต้องการน้อยที่สุด

2) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการบริการผลิตสื่อการสอน ของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ มีความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนมาก ที่สุด รองลงมาเป็นการให้บริการผลิตสื่อประสม การให้บริการด้านการผลิตสื่อเสียง ส่วนการ ให้บริการด้านการผลิตสื่อภาพนิ่งมีความต้องการน้อยที่สุด

3) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการให้บริการวิชาการของ ศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ ทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ มีความต้องการการให้บริการวิชาการด้านการฝึกอบรมมากที่สุด รองลงมาเป็นการ ให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล ส่วนการเผยแพร่ ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอนมีความต้องการน้อยที่สุด

4) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการให้บริการคำแนะนำ ปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ใน ระดับมากตามลำดับ คือ มีความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อ การสอนเพื่อการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นรูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของ ศูนย์สื่อการศึกษา ส่วนลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษามีความต้องการน้อยที่สุด

5) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ คือ มีความ

ต้องการเกี่ยวกับวิธีการยืม / จองสื่อการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นจำนวนสื่อที่ให้ยืม ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ ส่วนกำหนดการยืม-คืน มีความต้องการน้อยที่สุด

6) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับ คือ มีความต้องการวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นการจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ส่วนระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการมีความต้องการน้อยที่สุด

7) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับคือ มีความต้องการการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงที่ชัดเจนมากที่สุด รองลงมาเป็นความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน

8) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อทั้งหมดอยู่ในระดับมากตามลำดับคือ มีความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอนมากที่สุด รองลงมาเป็นการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน

1.4.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

1) ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็กก่อนเป็นอันดับแรกเนื่องจากอยู่ในภาวะขาดแคลนทรัพยากรบุคคล

2) ควรจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาในระดับโรงเรียนมากกว่าจัดตั้งในระดับกลุ่มโรงเรียนเพราะจะช่วยลดเวลาในการเดินทาง และเพิ่มความปลอดภัย

3) ควรจัดอบรมทบทวนหลักสูตรต่าง ๆ ที่เคยอบรมผ่านไปแล้วเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริงและเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

4) ต้องการให้เปิดอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอนประเภทสื่อ CAI รองลงมาเป็นการจัดทำบทเรียนสำเร็จรูป การใช้อินเทอร์เน็ต และเอกสารประกอบการสอน

5) ต้องการให้ศูนย์สื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในลักษณะของ Internet วารสาร จุลสาร และวิทยุกระจายเสียงไปปลิว ไปสเตอร์ไปปลิวไปสเตอร์

6) ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีบุคลากรที่รับผิดชอบที่จบการศึกษาด้านนี้ โดยเฉพาะ เช่น สาขาโสตทัศนศึกษา สาขาเทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา เป็นต้น

7) ควรจัดให้มีศูนย์สื่อการศึกษา ที่มีการดำเนินงานเป็นศูนย์ร่วมสรรพวิทยาการทุกรูปแบบ ที่รวมงานห้องสมุด และงาน โสตทัศนศึกษาเข้าด้วยกัน และมีบริการอื่น ๆ ซึ่งมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญคอยให้ความช่วยเหลือแนะนำ

8) ควรมีการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอและตรงกับความต้องการ สำหรับการจัดตั้งและการดำเนินงานของศูนย์สื่อการศึกษา

9) ควรมีการสำรวจความต้องการการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และจัดการติดตามประเมินผลอยู่เสมอ

10) การจัดตั้งศูนย์ศึกษานั้นควรมีการจัดตั้งอย่างเป็นรูปธรรม ทั้งในเรื่องของสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์ และงบประมาณ เพราะที่ผ่านมายังมีรูปแบบที่ไม่ชัดเจน ทำให้ยากต่อการบริหารจัดการ

2. อภิปรายผล

อภิปรายผลความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการศูนย์สื่อสารการศึกษาของครูสอนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สงขลา เขต 1

2.1 ระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้านทั้งหมดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัจฉรา จิตรวงศนันท์ (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและความต้องการ การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพใน โรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดน่าน พบว่า ความต้องการการช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนด้านการวางแผนการสอน ด้านเนื้อหา และด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการการช่วยเหลืออยู่ในระดับมาก

1) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านประเภทของสื่อการศึกษา พบว่า มีความต้องการสื่อเสียงมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ บุญช่วย (2538 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูต้องการสื่อการสอนคนตรีทาง วิทยุทัศน์ซึ่งเป็นสื่อประเภทภาพและเสียงมากที่สุด

2) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการบริการผลิตสื่อการเรียนการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่า มีความต้องการการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริพร จันทวรรณ (2524 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการการให้คำแนะนำปรึกษา การให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อ การเตรียมสื่อการผลิตสื่อ และต้องการจัดให้มีการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการผลิต และการใช้อุปกรณ์การ

สอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร เช่นเดียวกับเฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครู-อาจารย์ต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษามีการจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้ และมนต์ชัย มนุชาราม (25836:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ที่กล่าวว่า ควรมีการสำรวจความต้องการการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และจัดการบริการตามผลที่ประเมินได้ ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

3) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่า มีความต้องการการให้บริการวิชาการด้านการฝึกอบรมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แกมवास ดรุมเดช (2539 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูและบุคลากรต้องการให้จัดทำหลักสูตรฝึกอบรมทางวิชาการให้สอดคล้องกับความต้องการของครู สิริพร จันทรวรรณ (2524 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่ มีความต้องการการให้คำแนะนำปรึกษา การให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อ การเตรียมสื่อ การผลิตสื่อ และต้องการจัดให้มีการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการผลิต และการใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร เช่นเดียวกับ เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครู-อาจารย์ต้องการให้ศูนย์สื่อการศึกษามีการจัดฝึกอบรมการผลิตและการใช้สื่อการศึกษา และให้บริการแนะนำแหล่งที่สามารถยืมสื่อได้ มนต์ชัย มนุชาราม (25836:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ควรมีการสำรวจความต้องการการใช้และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน และจัดการบริการตามผลที่ประเมินได้ ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

4) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่า มีความต้องการการให้บริการประเภทของการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับสื่อการสอนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางเยาว์ ศรีเกตุ (2539 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูพลศึกษามีความต้องการคำแนะนำปรึกษาด้านการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน สิริพร จันทรวรรณ (2524 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูส่วนใหญ่มีความต้องการการให้คำแนะนำปรึกษา การให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้สื่อ การเตรียมสื่อการผลิตสื่อ และต้องการจัดให้มีการฝึกอบรมครูเกี่ยวกับการผลิต และการใช้อุปกรณ์การสอนให้เหมาะสมกับหลักสูตร มนต์ชัย มนุชาราม (25836:บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ควรจัดให้มีบริการให้คำปรึกษาการจัดฝึกอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

5) ระดับความต้องการของครูประถมศึกษาด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน พบว่า มีความต้องการเกี่ยวกับวิธีการยืม / จองสื่อการสอนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ พวงแก้ว กล้ากลาง

(2541 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า นิสิตมีความต้องการให้มีวิธีการยืมสื่อได้ด้วยตนเอง โดยผ่านอุปกรณ์อัตโนมัติ

6) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา พบว่า มีความต้องการประเภทของสื่อการสอนที่ต้องการให้จัดหามากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ นพรัตน์ ชูไสว (2533 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า โสตทัศนูปกรณ์ สื่อการสอน และนวัตกรรมทางการศึกษามีความจำเป็นต่อการเรียนการสอนเป็นอย่างมาก แต่ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้ใช้ ทั้ง ๆ ที่เห็นว่าจำเป็นต่อการเรียนการสอนปัญหาของครูได้แก่ โสตทัศนูปกรณ์มีจำกัด ขาดงบประมาณในการจัดหา โสตทัศนูปกรณ์ที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับเนื้อหาเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ สถานที่ไม่เพียงพอ และห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์ ดังนั้นจึงควรจัดเตรียมสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก จัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน และกำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน

7) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา พบว่า มีความต้องการด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทรา ปัทมสุนทร(2535:บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่องความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตตามความคิดเห็นของอาจารย์และนักศึกษา ที่กล่าวว่า อาจารย์ส่วนใหญ่มีความต้องการคอมพิวเตอร์เครือข่ายโดยเชื่อมโยงระหว่างมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตกับมหาวิทยาลัยอื่น

8) ระดับความต้องการของครูสอนประถมศึกษาด้านการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน พบว่า มีความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอนมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ อัจฉรา จิตรวงศ์พันธ์ (2539 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ครูต้องการความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนด้านการวางแผนการสอน ด้านเนื้อหาและการจัดการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผลครูส่วนใหญ่มีความต้องการความช่วยเหลือในการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับมาก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษาประเภทสื่อเสียงมากที่สุด ดังนั้นควรจัดเตรียมสื่อเสียงที่ตรงกับความต้องการของครูมากที่สุด รวมทั้งการฝึกอบรมเพื่อให้ครูสามารถผลิตสื่อเสียงได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด

2) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาด้านการให้บริการให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตหรือใช้สื่อการสอน การให้บริการวิชาการด้านการฝึกอบรมมากที่สุด ดังนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ควรมีการจัดวิทยากรผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ มาอบรม สัมมนา ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการผลิตหรือใช้สื่อการสอนอย่างถูกต้อง เพื่อช่วยส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการมาตรฐานในการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก และมีวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน ดังนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ควรมีการจัดระบบการจัดการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งมีการกำหนดและประชาสัมพันธ์วิธีการพิจารณาคัดเลือกให้กับครูทราบ เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของครูมากที่สุด

4) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการกำหนดรูปแบบและวิธีการเชื่อมโยงศูนย์สื่อการศึกษาที่ชัดเจน ดังนั้นทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 ควรมีการจัดระบบการเชื่อมโยงระหว่างศูนย์สื่อการศึกษาอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนสื่อการเรียนการสอนระหว่างศูนย์เครือข่าย ซึ่งจะทำได้สามารถยืมและแลกเปลี่ยนสื่อ แลกเปลี่ยนความรู้ต่าง ๆ กันระหว่างศูนย์ ซึ่งจะ เป็นประโยชน์และเหมาะสมต่อผู้สอนมากยิ่งขึ้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผลการวิจัย พบว่า ครูมีความต้องการกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน ดังนั้นจึงควรวิจัยเกี่ยวกับกำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษาที่ชัดเจน และเป็นระบบเดียวกัน

2) ผลการวิจัยพบว่า ครูมีความต้องการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นจึงควรวิจัยเกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เหมาะสมกับระดับประถมศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2532) คู่มือศูนย์สื่อการศึกษา กลุ่มโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- แกมवास ดรุมเดช (2539) ความต้องการของครูในการพัฒนาบุคลากร โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- จรียา เหนียนเฉลย (2535) เทคโนโลยีการศึกษา กรุงเทพมหานคร สหมิตรออฟเซท
- จันทรา ปัทมสุนทร (2535) ศึกษาความต้องการศูนย์วิทยบริการของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิตตามความคิดเห็นของอาจารย์ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ฉวีวรรณ ตันติแก้วประโยชน์ (2543) สภาพและความต้องการในการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิชาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- เฉลิมศรี มูลโพธิ์ (2541) สภาพ ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับการดำเนินงานศูนย์สื่อการศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มที่ 4 สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) เทคโนโลยีการศึกษา ในประมวลสาระชุดวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา หน่วยที่ 1 หน้า 9 - 11 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ชิน คล้ายปาน (2532) เทคโนโลยีทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ฝ่ายบริการสื่อการศึกษาสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2526) การบริหารสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร วัฒนาพานิช
- ณรงค์ มุกดาสว่าง (2540) ศูนย์สื่อการศึกษาที่เหมาะสม สำหรับโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาญจนบุรี วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ดวงสุดา แสงสุดา (2542) ศึกษาการพัฒนารูปแบบศูนย์วิทยบริการของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในภาคเหนือตอนบน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ทรงชัย ลิ้มปพฤกษ์ (2532) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาของสำนักงานเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร
- ทัศนีย์ บุญชูวิทย์ (2534) ศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของอาจารย์เกี่ยวกับการบริหารงานของศูนย์สื่อการศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- ทัศนีย์ พรหมไพจิตร (2540) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนต่อในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนประถมศึกษาชายชานโอกาสของเยาวชนไทยมุสลิมในสี่จังหวัดชายแดนภาคใต้ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล
- เทพ การะเกด (2505) สมบัติครู วารสารประชากรศึกษา 1 (สิงหาคม) : 46-50
- เทียน ทองแก้ว (2528) รูปแบบและแนวคิดในการจัดศูนย์สื่อการศึกษา สำหรับครูโรงเรียนประถมศึกษา ในความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษา ทางเลือกหนึ่งในการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา วารสารพัฒนาหลักสูตร 40,1 (กรกฎาคม):14-19
- ธนระรัตน์ แสงรัตนชัยกุล (2546) ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอสุวรรณภูมิ และอำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ธวัช ช่อศักดิ์ (2539) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาสำหรับโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- นงเยาว์ ศรีเกตุ (2539) สภาพปัญหาและความต้องการการนอเทศของครูพลศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นพรัตน์ ชูไสว (2533) โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อทางการศึกษาสำหรับโรงเรียนราชวินิตบางแก้ว วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- นัยนา นุรารักษ์ (2539) ศึกษาแบบการนำเสนอการจัดศูนย์วิทยบริการทางการแพทย์ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาโสตทัศนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นำชัย ทนุผล และ สุนิสา ทนุผล (2532) การวางแผนและการประเมินผลโครงการส่งเสริมเชียงใหม่ ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

- บันลือ พฤษภาคม (2519) การประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ไทยวัฒนาพานิช
- บุญเหลือ ทองเยี่ยม และ สุขสวัสดิ์ ภาษิต (2531) การบริการและการนิเทศงาน โสตทัศนศึกษา
พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- พิสมัย วิบูลย์สวัสดิ์ (2538) จิตวิทยาสังคมร่วมสมัย กรุงเทพมหานคร สยามศึกษา
- พุทธินคร ค้อยสำราญ (2536) สภาพความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาในวิทยาลัยสารพัดช่างและ
วิทยาลัยการอาชีพ กลุ่มภาคกลาง กรมอาชีวศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
พระนครเหนือ
- ภูซงค์ อังคปริษาเศรษฐ์ (2531) นวัตกรรมการศึกษา กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- มนต์ชัย มนุชาราม (25836) การศึกษารูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาสำหรับวิทยาลัยเทคนิค
โพธาราม วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีเทคนิค
ศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- มนตรี ดวงจิโน (2546) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา วารสารวิชาการ 12,4
(สิงหาคม-กันยายน) : 287-288
- มยุรี ศรีมงคล (2541) ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการไม่ศึกษาต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ในโรงเรียนบ้านแควมะกอก อ.ฮอด จ.เชียงใหม่ วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- เรวัต เปี่ยมระลึก (2523) โครงการจัดตั้งศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับโรงเรียนเบญจมราช
รังสฤษฎ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตมหาบัณฑิต
ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ลีลา สีนานุเคราะห์ (2525) ปัญหาการพัฒนาสมรรถภาพด้านวิชาการของบุคลากร กรมการฝึกหัด
ครู วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วนิดา จึงประสิทธิ์ (2532) การบริหารและบริการงานโสตทัศนศึกษา นครปฐม มหาวิทยาลัย
ศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
- วิจิตร ศรีสอ้าน (2519) หลักการการบริหารการศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ องค์การบริหารส่วน
จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- วิชัย การกุล (2525) การวิจัยบทบาทของศูนย์วิทยบริการในด้านของการใช้สื่อการสอนของ
วิทยาลัยครูในประเทศไทย วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- วิชัย นิ่มทรงธรรม (2533) การนำเสนอรูปแบบการจัดตั้งศูนย์วิทยบริการจากห้องสมุดโรงเรียนมัธยมศึกษา วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วิชญา ปาณปณณัง (2541) การนำเสนอรูปแบบเชิงแนวความคิดศูนย์วิทยบริการสาธารณะสำหรับกรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริพงษ์ พยอมแย้ม (2533) การเลือกและการใช้สื่อการสอน กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534) เทคโนโลยีทางการเรียนการสอน กรุงเทพมหานคร กรมการศาสนา
- สราวุธ ศิริสุขประเสริฐ (2531) โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษาแบบคอนโซลเดียวสำหรับกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเพชรบูรณ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุฎีบัณฑิต สาขาการวิจัยและหลักสูตร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สันติ วิจักรขณาวัลย์ (2546) รูปแบบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นฐานเพื่อการเรียนรู้ วารสารวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยี 122,31 (มกราคม-มีนาคม) : 40-41
- สามารถ คงศรี (2545) การศึกษารูปแบบศูนย์สื่อการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สิริพร จันทรวรรณ (2524) ปัญหาและความต้องการสื่อการสอนวิชาวิทยาศาสตร์กายภาพ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เขตการศึกษา 8 วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- สำนักคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวงศึกษาธิการ (2532) คู่มือศูนย์สื่อการศึกษา กรุงเทพมหานคร ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กรุงเทพมหานคร สำนักนายกรัฐมนตรี
- สำเนา วราภรณ์ (2519) เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง การบริหารโสตทัศนศึกษา กรุงเทพมหานคร แผนกวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรินทร์ สรสิริ (2515) ครูดินนั้นเป็นอย่างไร วารสารวิทยากร 71,5 (กรกฎาคม) : 3-9

อชิรญา หกสุวรรณ (2541) รูปแบบศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษาที่พึงประสงค์ในมหาวิทยาลัยของ
รัฐบาล วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อัจฉรา จิตรวงศ์นันท์ (2539) สภาพปัญหาและความต้องการ การจัดการเรียนการสอนกลุ่มการงาน
พื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดน่าน วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

อัจฉรา ตั้งสงบ (2535) การดำเนินการจัดตั้งศูนย์สื่อการศึกษา กับพฤติกรรมการใช้สื่อการเรียนการ
สอนของครูโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน บ้านห้วยเป้า จังหวัดเลย วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น

เอกวิทย์ แก้วประดิษฐ์ (2548) *การจัดการและนิเทศสื่อการศึกษา* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยทักษิณ

Abdoler-Shroyer, Katherine (1999) A Study of the Scheduling of classes in the library media
centers of Missouri combined K-12 schools serving their student populations with one
library media center Master Abstracts International

Achebo, Nubi Kosmas (1990) The Learning Resource Center: A Model for Nigerian University
Doctoral Dissertation Southern Illinois University

Almenaifi, Jaber Mohammed (1999) An investigation of the Programmatic directoin of the

Best, John W. and Kahn, James V. (1993) Research in Education Boston : Allyn and Bacon

Educationaltecnology Center in the College of Education at Kuwait University Dissertation
Abstract International

De Kieffer (1965) *The Center for Applied Research inEducation* New York Inc

Neil F. Toporski (1999) The role of the International Multimedia Center in the Adoption of
Instructional Tecnologia at Lehigh University (Pennsylvania) Dissertation Abstract
International

Purvis C. The Bibb Country IMC *Audio Visual Instruction* 14 (September) 1969 : 7

Robert W. Richey (1958) *Plamming for Teaching* New York McGraw Hill Book Company Inc

(<http://www.bloggang.com/>) Retrieved July 18 2009

([http:// www. sk3.go.th](http://www.sk3.go.th)) Retrieved January 31 2009

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแบบสอบถาม

1. รองศาสตราจารย์ สาธิต วิมลคุณารักษ์   ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเทคโนโลยีทางการศึกษา
รองศาสตราจารย์ ประจำสำนักเทคโนโลยี
การศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
2. อาจารย์ ดร.ศันสนีย์   สังสรรค์อนันต์   ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหา
อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีและ
สื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม   ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัดและประเมิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำคณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

เรื่อง ศึกษาความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูสอนระดับประถมศึกษา
เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความต้องการศูนย์สื่อการศึกษา และข้อเสนอแนะด้านต่างๆของครูสอนระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3

2. ความคิดเห็นของท่านและข้อเท็จจริงที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ จะเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเพื่อใช้ประโยชน์เฉพาะงานวิจัยนี้เท่านั้น

3. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3 แบ่งออกเป็นความต้องการจำนวน 9 ด้าน ได้แก่

1. ความต้องการด้านประเภทของสื่อการศึกษา
2. ความต้องการด้านการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา
3. ความต้องการด้านการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา
4. ความต้องการด้านการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา
5. ความต้องการด้านระเบียบการยืมสื่อการสอน
6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา
7. ความต้องการด้านการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา
8. ความต้องการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของครูผู้สอน

ตอนที่ 3 ความต้องการและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ปิยะดา ทองประสิทธิ์

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตรงกับสถานภาพตามความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. ท่านมีวุฒิการศึกษาสูงสุดในระดับใด

ต่ำกว่าปริญญาตรี

ปริญญาตรี

ปริญญาโท

สูงกว่าปริญญาโท

3. ท่านมีประสบการณ์การสอนจำนวนเท่าใด

ต่ำกว่า 5 ปี

5 – 10 ปี

11 -15 ปี

มากกว่า 15 ปี

4. ท่านสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ใด

ภาษาไทย

ภาษาต่างประเทศ

คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

สุขศึกษาและพลศึกษา

ศิลปะ

การงานและเทคโนโลยี

5. โรงเรียนของท่านเป็นโรงเรียนขนาดใด

ขนาดเล็ก (นักเรียน 1- 120 คน)

ขนาดกลาง (นักเรียน 121 - 600 คน)

ขนาดใหญ่ (นักเรียน 601- 1,500 คน)

6. ท่านมีประสบการณ์ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา โดยเฉพาะด้านศูนย์สื่อการศึกษาใน

ระดับใด

เคย

สำเร็จการศึกษาด้านศูนย์สื่อการศึกษาโดยตรง

เคยได้รับการฝึกอบรมและสัมมนา ด้านศูนย์สื่อการศึกษา

ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและตำราด้วยตนเองด้านศูนย์สื่อการศึกษา

ฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง

ไม่เคยได้รับการศึกษา ฝึกอบรม สัมมนา หรือมีประสบการณ์ด้านนี้เลย

ตอนที่ 2 ความต้องการศูนย์สื่อการศึกษาของครูระดับประถมศึกษา เขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต3

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ตรงกับสถานภาพตามความเป็นจริงของท่าน

1. ความต้องการประเภทของสื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.1 สื่อสิ่งพิมพ์					
1) หนังสือพิมพ์					
2) ตำรา					
3) วารสาร					
4) จุลสาร					
5) สารานุกรม					
6) พจนานุกรม					
7) รายงานการวิจัย					
8) แบบเรียน					
9) คู่มือหลักสูตร คู่มือนักเรียน					
10) หนังสืออ้างอิง					
1.2 สื่อโสตทัศน					
1) แผนภูมิ					
2) แผนสถิติ					
3) แผนที่					
4) หุ่นจำลอง					
5) ตัวอย่าง					
6) สื่อของจริง					
1.3 สื่อเสียง					
1) ซีดีเสียง					
2) เทปเสียง					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.4 สื่อภาพนิ่ง					
1) ภาพถ่าย					
2) ภาพวาด					
3) ภาพชุด					
4) แผนภาพ					
1.5 ภาพเคลื่อนไหว					
1) วิดิทัศน์					
2) สไลด์คอมพิวเตอร์					
3) สื่อมัลติมีเดีย					
1.6 สื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน					
2) หนังสืออิเล็กทรอนิกส์					
3) บทเรียน e-Learning					
1.7 ชุดการสอน					
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย					
2) ชุดการสอนรายบุคคล					
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม					
1.8 เครื่องมือ / อุปกรณ์สื่อโสตทัศน					
1) เครื่องคอมพิวเตอร์ / Notebook					
2) เครื่องพรีนเตอร์					
3) เครื่องฉายวีดีโอโปรเจคเตอร์					
4) จอรับภาพ					
5) โทรศัพท์ และ NETWORK สำหรับคอมพิวเตอร์รับส่งข้อมูลสารสนเทศภายนอก					
6) เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ					
7) เครื่องรับวิทยุกระจายเสียง					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8) เครื่องรับโทรทัศน์สี					
9) เครื่องขยายเสียงพร้อมอุปกรณ์					
10) เครื่องขยายเสียงสะพายไหล่(Megaphone)					
11) กล้องถ่ายรูปดิจิทัล					
12) เครื่องเล่นและบันทึกเทปเสียง					
13) เครื่องเล่นและบันทึกภาพ/ข้อมูลด้วยซีดีรอม					
14) เครื่องผสมสัญญาณภาพและเสียง					
15) ชุดอุปกรณ์สำหรับบันทึกเสียง					

2. ความต้องการการบริการผลิตสื่อการสอนของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.1 การบริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการผลิตสื่อการสอน					
1) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบครบวงจร					
2) การให้บริการผลิตสื่อการสอนแบบบางส่วน					
2.2 การให้บริการการผลิตสื่อสิ่งพิมพ์					
1) ผลิตเอกสารประกอบการสอน					
2) ผลิตแผ่นพับ					
3) ผลิตโปสเตอร์					
2.3 การให้บริการการผลิตสื่อภาพนิ่ง					
1) ภาพถ่าย					
2) ผลิตภาพวาด					
3) ผลิตภาพชุด					
4) แผนภาพ					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.4 การให้บริการการผลิตสื่อเสียง					
1) ซีดีเสียง					
2) เทปเสียง					
2.5 การให้บริการการผลิตภาพเคลื่อนไหวภาพและเสียง					
1) ผลิตรายการวีดิทัศน์ / ดีวีดี					
2) ผลิตสื่อมัลติมีเดีย					
2.6 การให้บริการการผลิตสื่ออิเล็กทรอนิกส์					
1) ผลิตสไลด์คอมพิวเตอร์					
2) ผลิตบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน					
3) ผลิตหนังสืออิเล็กทรอนิกส์					
4) ผลิตบทเรียนจาก E-Learning ผ่านเครือข่าย					
2.7 การให้บริการผลิตสื่อประสม					
1) ชุดการสอนประกอบการบรรยาย					
2) ชุดการสอนรายบุคคล					
3) ชุดการสอนแบบกลุ่มกิจกรรม					

3. ความต้องการการให้บริการวิชาการของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3.1. การเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อการสอน					
1) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับสื่อการสอนที่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา					
2) เผยแพร่ข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับรายชื่อสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์ใหม่ ๆ ที่ไม่มีอยู่ในศูนย์สื่อการศึกษา					
3) เผยแพร่ข้อมูลในรูปบัตรรายการเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ วัสดุและสื่อทัศนูปกรณ์					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบวารสาร จุลสาร และ โสตทัศนูปกรณ์					
5) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบ ประกาศเสียงตามสาย และ โสตทัศนูปกรณ์					
6) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบโปสเตอร์และ โสตทัศนูปกรณ์					
7) เผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบแสดงนิทรรศการ					
8) เผยแพร่ข้อมูล โดยผ่านทางเครื่องคอมพิวเตอร์					
9) แผ่นพับเผยแพร่ สิ่งพิมพ์ วัสดุและ โสตทัศนูปกรณ์					
3.2 การฝึกอบรมการใช้สื่อการสอน					
1) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อการเรียนการสอน					
2) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอน					
3) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับซ่อมบำรุงการเก็บรักษาสื่อการเรียนการสอน					
4) จัดฝึกอบรมเกี่ยวกับการประเมินสื่อการเรียนการสอน					
3.3 การให้บริการของศูนย์สื่อการศึกษาสำหรับการศึกษาค้นคว้าการเรียนรู้รายบุคคล					
1) มีการจัดบริการชุดการสอนรายบุคคลที่สอดคล้องกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน					
2) มี Software ต่างๆ ที่ผู้เรียนสามารถเข้ามาใช้บริการได้แก่ บทเรียนทางอิเล็กทรอนิกส์ บทเรียน CAI					
3) มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่สามารถค้นคว้าข้อมูลผ่านเครือข่าย Internet หรือเชื่อมโยงกับเครือข่ายของสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
4) มีสถานที่สำหรับการศึกษารายบุคคล หรือกลุ่มย่อย โดยมีอุปกรณ์ที่ครบถ้วน เช่น หูฟัง เทปโทรทัศน์					
5) มีเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาการเรียน แนะนำและประเมินผล การเรียนรายบุคคล					
6) มีการจัดโปรแกรมการเรียน โดยเชิญวิทยากรพิเศษมาให้ความรู้					

4. ความต้องการการให้บริการคำแนะนำปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.1 การให้บริการให้คำแนะนำและปรึกษาเกี่ยวกับการใช้สื่อการสอนเพื่อการเรียนการสอน					
1) การออกแบบสื่อการสอน					
2) การผลิตสื่อการสอน					
3) การใช้สื่อการสอน					
4) การบำรุงรักษาสื่อการสอน					
5) การวิจัยสื่อการสอน					
6) การเผยแพร่สื่อการสอนด้วยสื่อสิ่งพิมพ์					
7) การประเมินผลสื่อการสอน					
4.2 รูปแบบของการให้คำแนะนำและปรึกษาของศูนย์สื่อการศึกษา					
1) การให้บริการแบบจุดเดียวครบวงจร (One Stop Services)					
2) การให้บริการ ณ สถานที่ทำงาน (On Site Services)					
3) การให้บริการภายในศูนย์สื่อการสอน					
4) การให้บริการทางโทรศัพท์					
4.3 ลักษณะของการให้คำแนะนำปรึกษา					
1) แบบเจ้าหน้าที่ดำเนินการให้					
2) แบบแนะนำให้ไปดำเนินการเอง					
3) แบบร่วมมือกันดำเนินการระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ขอรับบริการ					

5. ความต้องการด้านระเบียบการยื่นสื่อการสอน

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5.1 จำนวนสื่อที่ให้ยืม					
1) ครั้งละ 1 ชิ้น					
2) ครั้งละไม่เกิน 2 ชนิด					
3) ครั้งละไม่เกิน 3 ชนิด					
5.2 ช่วงเวลาการเปิดให้บริการ					
1) วันจันทร์ – ศุกร์ 8.00 – 16.00 น.					
2) วันจันทร์ – ศุกร์ 8.00 – 18.00 น.					
3) วันจันทร์ – เสาร์ 8.00 – 16.00 น.					
4) วันจันทร์ – เสาร์ 8.00 – 18.00 น.					
5.3 วิธีการยืม / จองสื่อการสอน					
1) การยืมด้วยตนเอง					
2) การยืมทางโทรศัพท์					
3) การยืมผ่านระบบอินเทอร์เน็ต					
5.4 กำหนดการยืม-คืน					
1) จำนวน 1 วัน					
2) จำนวน 3 วัน					
3) จำนวน 7 วัน					

6. ความต้องการด้านมาตรฐานการจัดหาสื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.1 กำหนดระยะเวลาการจัดหาสื่อการสอนใหม่เข้ามาให้บริการ					
1) ทุกเดือน					
2) ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง					
3) ปีการศึกษาละ 1 ครั้ง					
6.2 จัดหาสื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวก					
1) จัดหา การสอนประเภทสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพนิ่ง					
2) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อเสียง เช่น ซีดีประกอบการสอน เทปการอ่านทำนองเสนาะ					
3) จัดหาสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ เช่น โปรแกรม สื่อภาพเคลื่อนไหว คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สื่อมัลติมีเดีย					
4) จัดหาสื่อการสอนประเภทสื่อภาพ เช่น เทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา					
5) จัดหาแหล่งวัสดุอุปกรณ์และแหล่งสื่อการสอนใหม่ ๆ					
6.3 การจัดเตรียมห้องที่ควรมีในศูนย์สื่อการศึกษาสถานที่เพื่ออำนวยความสะดวก					
1) ห้องสมุดสื่อ					
2) ห้องสำหรับค้นคว้ารายบุคคล					
3) ห้องสำหรับวัสดุภาพเสียง					
4) ห้องสำหรับให้บริการเครื่องคอมพิวเตอร์					
5) ห้องประชุม					
6.4 การจัดเตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ					
1) โคมไฟให้แสงสว่าง					
2) ปลั๊กไฟ					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6.5 กำหนดวิธีการพิจารณาคัดเลือกที่ชัดเจน					
1) คัดเลือกจากความต้องการของครูผู้สอน					
2) คัดเลือกจากประโยชน์ใช้สอย					
3) คัดเลือกจากประสิทธิภาพและคุณสมบัติของสื่อ					
4) ศึกษาประเภทของสื่อที่ศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ แล้วนำมาพิจารณาประกอบ					
5) ความสอดคล้องของสื่อกับหลักสูตร และรายวิชาที่สอน					
6) คัดเลือกสื่อที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรท้องถิ่น					
7) คัดเลือกโดยการสำรวจข้อมูลสื่อที่น่าสนใจ และมีคุณภาพ					
8) คัดเลือกจากคุณภาพของสื่อที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับ					
9) คัดเลือกสื่อโดยพิจารณาจากราคาที่มีความเหมาะสมกับคุณภาพของสื่อ					
10) การออกแบบสื่อมีความเหมาะสมกับการใช้งาน					
11) ความปลอดภัยในการใช้งาน					
12) สื่อสามารถนำไปใช้ในที่ต่าง ๆ ได้โดยไม่มีข้อจำกัด					
6.6 กำหนดวิธีการจัดหาสื่อการสอน					
1) การจัดหาสื่อโดยบุคลากรของศูนย์ที่ผลิตขึ้นเอง					
2) จัดซื้อจากบริษัทห้างร้านที่น่าเชื่อถือ					
3) การขอรับบริจาคจากหน่วยงานต่าง ๆ					
4) การแลกเปลี่ยนสื่อกับศูนย์สื่อการศึกษาหรือ สถาบันการศึกษาอื่น ๆ					

7. ความต้องการเชื่อมโยงเครือข่ายศูนย์สื่อการศึกษา

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
7.1 ความจำเป็นด้านการเชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการศึกษาอื่นๆ เพื่อให้บริการสื่อการสอน					
7.2 ลักษณะของการเชื่อมโยง					
1) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับโรงเรียน					
2) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับกลุ่มโรงเรียน					
3) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในระดับเขตพื้นที่					
4) เชื่อมโยงกับศูนย์สื่อการสอนในส่วนกลาง					

8. ความการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคของผู้สอน

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านสื่อการสอนสำหรับการเรียนการสอน					
1) ขาดความรู้และทักษะในการใช้สื่อการสอน					
2) ขาดความรู้และทักษะในการผลิตสื่อการสอน					
3) ขาดความมั่นใจในการใช้สื่อการสอน					
4) นักเรียนไม่สนใจเท่าที่ควร					
5) ใช้สื่อแล้วสอนไม่ทันหลักสูตรตามเวลากำหนด					
6) หากกิจกรรมที่นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการใช้สื่อได้ยาก					
7) ขาดการประเมินผลผู้เรียนหลังการใช้สื่อการสอน					
8) ขาดวิธีการประเมินผลการใช้สื่อการสอน					
9) ครูขาดความสนใจในการใช้สื่อการสอน					
8.2 ปัญหาและอุปสรรคด้านการเลือกและการใช้สื่อการสอน					
1) เวลาที่สอนในแต่ละครั้งมีน้อยเกินไป					
2) ผลการเรียนรู้โดยใช้สื่อการสอนไม่แตกต่างจากวิธีการสอนที่ไม่ใช้สื่อการสอน					

รายการ	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
3) เสียเวลาในการเตรียมสื่อการสอนมาก					
4) ขาดสื่อการสอนที่ต้องการใช้					
5) ขาดบุคลากรที่ให้บริการหรืออำนวยความสะดวก					
6) สื่อการสอนกระจายอยู่ที่ครูผู้สอนแต่ละท่านจึงไม่สามารถยืมใช้ได้					
8.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมในศูนย์สื่อการศึกษา					
1) สภาพห้องเรียนไม่เอื้ออำนวยให้ใช้สื่อการสอน					
2) มีปัญหาเรื่องกระแสไฟฟ้า เช่น ไฟดับ ไฟลัดวงจร					
3) ห้องเรียนขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้กระแสไฟฟ้า					
8.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านการผลิตและจัดหาสื่อการสอน					
1) ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อการสอน					
2) การสนับสนุนของผู้บริหาร					
3) ไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตสื่อการสอน					
4) ขาดเวลาในการผลิตสื่อการสอน					
5) ขาดผู้เชี่ยวชาญในการผลิตสื่อการสอน					
6) ไม่ทราบข่าวสารหรือข้อมูลของสื่อการสอนใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น					
7) ไม่รู้จักแหล่งจำหน่ายสื่อการสอน					

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางปิยะดา ทองประสิทธิ์
วัน เดือน ปีเกิด	3 กรกฎาคม 2511
สถานที่เกิด	อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช
ประวัติการศึกษา	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (เอกโสตทัศนศึกษา โทสื่อสารมวลชน) ศษ.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง พ.ศ. 2537
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านหน้าฮั่ว อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา
ตำแหน่ง	ครู โรงเรียนบ้านหน้าฮั่ว